

Bronnen

Archieven en kollekties

Kollektie H. Canne Meijer (Radenbeweging)

Archief Comité van Verweer

Archief F. van der Goes

Archief K. Kautsky

Kollektie B. Luteraan

Kollektie A. Pannekoek

Archief W. van Ravesteyn

Archief SDAP en SDAP-Leiden

Kollektie B.A. Sijes

Archief P.J. Troelstra

Archief F.M. Wibaut

Kollektie H.P.L. Wiessing

Archief J. van Zutphen

alle aanwezig in het IISG Amsterdam

Periodieken

Die Aktion (1911-1930)

Annalen der Sternwarte in Leiden (1868-)

Arbeiterpolitik, Wochenschrift für wissenschaftlichen Sozialismus,
Bremen (1916-1919)

Astronomische Nachrichten, Astronomische Gesellschaft Leipzig
(1823-1934)

Astrophysical Journal, An international Review of spectroscopy
and astronomical physics (Chicago VS) (1895-)

Berner Tagwacht, Offizielles Publikationsorgan der Sozialdemokra-
tischen Partei der Schweiz, Bern (1893-)

Bremer Bürger-Zeitung, Organ für die Interessen des Volkes (1890-
1916[?])

*Bulletin of the provisional bureau in Amsterdam of the Communist
International* (1920, 1) v.o.d.t.

*Bulletin of the subbureau in Amsterdam of the Communist Inter-
national* (1920, 2)

De Communistische Gids, Wetenschappelijk maandschrift van de communistische Internationale in Nederland (1922-1925)

Correspondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands (1891-1923)

Council Correspondence—zie International Council Correspondence

Daad en Gedachte, Orgaan gewijd aan de problemen van de zelfstandige arbeidersstrijd (1963-)

demail, Pages et Documents, Genève (1916-1918)

Die Freiheit, Berliner Organ der Unabhängigen Sozialdemokratischen Partei Deutschlands (1918-1931)

Hemel en Dampkring, Orgaan van de Nederlandsche Vereeniging voor weer- en sterrenkunde, Den Haag (1903-1973)

International Council Correspondence, Chicago (1934-1937)

International Socialist Review, A monthly Journal of international socialist thought, Chicago (1900-1917)

De Internationale, Orgaan van het Revolutionair-socialistisch Verbond (1915-1916)

Die Internationale, Zeitschrift/Monatsschrift für Praxis und Theorie des Marxismus (ondertitel wisselt); (1915; 1919-1933)

Internationaler Beobachter, Amsterdam (1938-1939)

Jaarboek voor de geschiedenis van socialisme en arbeidersbeweging, Nijmegen (1976-)

Jaarboekje van het ANWV (1878-1918)

(Der) Kampfzruf, Organ der Allgemeinen Arbeiter-Union Deutschlands, Essen/Berlin (1922-1926)

Der Kampfzruf, Organ der AAU (Revolutionäre Betriebsorganisationen, [Berliner Richtung]) (1920-1933)

Klasbatalo, eldonatan de grupo de revoluciaj (Proletaj) Esperantistoj, Amsterdam (1936, 1938-1939)

Kommunismus, Zeitschrift der kommunistischen Internationale für die Länder Südeuropas, Wien (1920-1921)

De kommunistische Arbeider, Orgaan van de KAPN, Amsterdam (1921-1932)

Kommunistische Arbeiter-Zeitung, Hamburg/Berlin (1919-1920-1933)

Kommunistische Arbeiter-Zeitung, Essen/Berlin (1922-1933)

De Kroniek, Een algemeen weekblad, Amsterdam (1895-1907)

Leipziger Volkszeitung, Organ für die Interessen des gesammten werktätigen Volkes, Leipzig (1894-1933)

Lichtstrahlen, Bildungsorgan für denkende Arbeiter (1913-1916) en *id.* Zeitschrift für Internationalen Kommunismus (1918-1921)

Living Marxism, Chicago (1938-1941)

Marx-Studien, Blätter zur Theorie und Politik des wissenschaftlichen Sozialismus, Wien (1904-1924)

Mededelingenblad van de Sociaal-historische Studiekring/Orgaan van de Ned. Ver. tot beoefening van de Sociale Geschiedenis, Amsterdam (1953-1974)

Mitteilungen der VAP, Berlin (1891-1919)

Monthly Notices of the Royal Astronomical Society, London (1827-)

Neue Preussische (Kreuz-)Zeitung (1862-)

Die Neue Zeit, Wochenschrift der deutschen Sozialdemokratie, Stuttgart (1883-1923)

The New Review, A critical survey of international socialism, New York (1913-1916)

De Nieuwe Amsterdamer, Onafhankelijk Nederlandsch Weekblad, Amsterdam (1914-1920)

De Nieuwe Tijd, Sociaaldemocratisch Maandschrift/Revolutionair Socialistisch halfmaandelijksch tijdschrift (1919), Amsterdam (1896-1921)

PIC Persmateriaal van de groepen van Internationale Communisten (1927-1938); Duitse uitgave: 1928-1933

Proletarier, Internationale Presse Korrespondenz der KAPH, Rotterdam (1932)

Proletarier, Zeitschrift für Theorie und Praxis des Räte-kommunismus, Hrsg. Gruppe Internationaler Kommunisten Hollands, Amsterdam (1933)

Proletarier, Monatsschrift für Kommunismus; (ondertitel wisselt). Hrsg. von der KAP(D), Berlin (1920-1933)

Proletenstemmen, uitgegeven door (enige) rev. arbeiders, Amsterdam (1937-1939)

Radencommunisme, Tijdschrift voor zelfstandige klassenbeweging. Uitgave van de Groep van Radencommunisten Nederland (1948)

Radencommunisme, Marxistisch maandschrift voor zelfstandige klassenbeweging, Amsterdam (1938-1940)

Räte-Korrespondenz (AAU) 1931, (KAU) 1932

Rätekorrespondenz, Theoretisches und Diskussionsorgan für die Rätebeweging. Ausgabe der Gruppe Internationaler Kommunisten Hollands (1934-1937)

Rote Fahne, Kommunistische Partei Deutschlands 'Spartakusbund' (1918-1920)

Rote Fahne, Zentralorgan der Kommunistischen Partei Deutschlands, Sektion der kommunistischen Internationale (1920-1933)

Sociaal Weekblad, 's-Gravenhage/Haarlem (1887-1911)

- De Socialistische Gids*, Maandschrift der Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (1916-1938)
- Sozialistische Monatshefte*, Berlin (1897-1933)
- Spartacus* Op voor de radenorganisaties! Orgaan van de linksche arbeiders-oppositie in Nederland (1932-1934[?])
- Spartacus*, Uitgave door een werkgroep (kern) van revolutionaire arbeiders (1937-1938)
- Spartacus*, Maandschrift voor de Revolutionair-Socialistische arbeidersbeweging, uitgegeven door de Communistenbond 'Spartacus', Amsterdam (1945); v.o.d.t.
- Spartacus*, Weekblad van de Communistenbond/Orgaan gewijd aan de problemen van de zelfstandige arbeidersstrijd
- Spartakus-Briefe*, Berlin (1916-1919)
- De Tribune*, Soc. Dem. Weekblad (19.X.1907), Orgaan van de Soc. Dem. Partij (20.III.1909); later: Revolutionair Volksblad, Orgaan van de CPN, Amsterdam (1907-1937)
- De Vakbeweging*, Maandblad van het Nederlandsch Verbond van Vakverenigingen (1906-1940); na 1945: Kaderblad van het NVV
- Verhandelingen KNAW*, afdeling natuurkunde, Amsterdam (1892-)
- Het Volk*, Dagblad voor de Arbeiderspartij, Amsterdam (1900-1942)
- Vooruit*, Weekblad der Arbeiderspartij voor 's-Gravenhage (1903-1905)
- Der Vorbote*, Internationale Marxistische Rundschau (1916)
- Vorwärts*, Berliner Volksblatt. Zentralorgan der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands, Berlin (1891-1933)
- Het Weekblad*, Bijvoegsel van *Het Volk*, Amsterdam (1909-1919)
- De Wekker*, Sociaal-democratisch weekblad voor Alkmaar, Haarlem, Leiden en omstreken, Haarlem (1902-1904)
- De Werkmansbode*, Orgaan van het ANVV, Amsterdam (1877-1917)
- Zeitschrift für Geschichtswissenschaft*, Berlin (1953-)

Gebruikte literatuur

Niet opgenomen zijn artikelen uit *Het Volk*, *De Tribune*, 'Zeitungs-korrespondenz' en de sterrenkundige publikaties. Een bibliografie van Pannekoek's boeken en artikelen op astronomisch gebied is aanwezig op het Sterrenkundig Instituut, Universiteit van Amsterdam.

P. Aartsz [= A. Pannekoek], *De arbeidersraden I en II*. De Vlam, Amsterdam 1946; Amsterdam 1971².

- Max Adler, Kausalität und Teleologie im Streite um die Wissenschaft. In: *Marx-Studien I* (1904) pp. 195-453.
- De algemeene Arbeiders-bond, KAPN, Amsterdam 1921.
- De algemeene Arbeiders-bond (Revolutionaire Bedrijfsorganisaties). Uitgave van de 'Allgemeine Arbeiter-Union'. Vertaald door H. Gorter. *NT XXVI* (1921) 269-286, 331-341, 411-420.
- Werner T. Angress, *Stillborn Revolution. Die Kampfzeit der KPD, 1921-1923*. Wiener Neustadt 1973.
- Oskar Anweiler, *Rätebewegung in Russland*. Leiden 1958.
- Otto Bauer, *Die Akkumulation des Kapitals*. *NZ XXXI* (1912-1913) I; 831-841, 862-874.
- Otto Bauer, *Krieg oder Friede in den Gewerkschaften?* Wien 1910.
- Otto Bauer, *Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie*. Wien 1907.
- Otto Bauer, *Die Teuerung. Eine Einführung in die Wirtschaftspolitik der Sozialdemokratie*. Wien 1910.
- August Bebel's Briefwechsel mit Karl Kautsky. Hrsg. von Karl Kautsky jr. Assen 1971.
- E. Belfort Bax, *Die Geschichtstheorie und Philosophie des Sozialismus*. *NZ XXIII* (1904-1905) I, 48-51.
- Edward Bellamy, *Equality*. New York 1897.
- Edward Bellamy, *Gelijkheid voor allen*. Vertaald door A.C.B.. 's-Gravenhage z.j. [omstreeks 1900].
- Edward Bellamy, *In het jaar 2000*. Vertaling van F. van der Goes. Amsterdam 1890.
- Edward Bellamy, *Looking Backward*. Boston 1888.
- Ed. Bernstein, *Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie*. Stuttgart 1899.
- Hans Manfred Bock, *Syndikalismus und Linkskommunismus von 1918-1923. Zur Geschichte und Soziologie der Freien Arbeiter-Union Deutschlands (Syndikalist), der Allgemeinen Arbeiter-Union Deutschlands und der Kommunistischen Arbeiter-Partei Deutschlands*. Marburger Abhandlungen zur Politischen Wissenschaft 13. Meisenheim am Glan 1969.
- Böhl, zie: Herman de Liagre Böhl.
- Hermann Böse, *Das Volkslied für Heim und Wanderung*. Berlin 1914.
- G.J.P.J. Bolland, *Het maatschappelijke vraagstuk en deszelfs slechte oneindigheid*. Leiden 1904.
- W.H. Bongers, *Criminalité et conditions économiques*. Amsterdam 1905.
- Julian Borchardt, *Wie sollen wir unsre Kinder ohne Prügel erziehen?* Berlin 1919.
- Franz Borkenau, *The Communist International*. London [1938].

Franz Borckenau, The Spanish cockpit. An eye-witness account of the political and social conflicts of the Spanish civil war. London [1937].

G.W.B. Borrie, Pieter Lodewijk Tak (1848-1907). Journalist en politicus. Assen 1973.

G.W.B. Borrie, F.M. Wibaut, mens en magistraat. Ontstaan en ontwikkeling der socialistische gemeentepolitiek. Assen 1968.

K. Bosl, G. Franz, H.H. Hofmann, Biographisches Wörterbuch zur deutschen Geschichte, 3 Bde. München 1973-1975².

J. Braak [= A. Pannekoek], Max Hölz. *NT XXVI* (1921) 464-467.

Cajo Brendel, Anton Pannekoek, theoretikus van het socialisme. Nijmegen 1970.

Serge Bricianer (ed.), Anton Pannekoek et les conseils ouvriers. Série 'Praxis'. Paris [1969].

Serge Bricianer, Pannekoek and the Workers' Councils. Introd. by John Gerber, transl. by Malachy Carroll. St. Louis 1978.

U. Brüggemann, Die russischen Gewerkschaften im Revolution und Bürgerkrieg, 1917-1919. Wiener Neustadt 1973.

W.L. B[russe], Het artikel van Gorter. In: *NT XXV* (1920) 272-275.

Margarete Buber-Neumann, Kriegsschauplätze der Weltrevolution. Ein Bericht aus der Praxis der Komintern 1919-1943. Stuttgart-Degerloch 1970.

Daniël de Clercq, Glasgow en hare gemeenteorganisatie. Een voorbeeld van praktisch socialisme met eene beschouwing over inkomsten of grondrente belasting. Amsterdam 1891.

Jenne Clinge Doorenbos, Wisselend getij. Dichterlijke en politieke activiteit in Herman Gorters leven. Amsterdam 1964.

P. C[oerman], Dokumenten uit de Duitse Revolutie. *NT XXIV* (1919) 61-64.

Compte-rendu Sixième Congrès Socialiste International ...1904 zie: Sixième Congrès.

Congresverslag zie: Verslag van het ...congres der SDAP.

Karl Dantz, Der Aufstieg. Ein Sprechchor der Leidenden, Hoffenden und Triumphierenden. Berlin 1927.

Julius Dickmann, Der Arbeitsbegriff bei Marx. Wien 1922.

Julius Dickmann, Das Grundgesetz der sozialen Entwicklung. Wien 1932.

Eugen Dietzgen, Fort mit dem Klassenkrieg! Marxismus und Kapitalismus im Lichte des Entwicklungs-historischen Materialismus. Zürich 1929.

Josef Dietzgen, Das Acquisit der Philosophie und Briefe über Logik, speziell demokratisch-proletarische Logik. Stuttgart 1895.

Joseph Dietzgen, The positive outcome of philosophy, Chicago 1906. [Met inleiding van Pannekoek: The standpoint and significance of Josef Dietzgen's philosophical works, pp. 7-37].

Josef Dietzgen, Die Religion der Sozialdemokratie. Kanzelreden. 5. verm. Aufl. Berlin 1891.

Josef Dietzgen, Sämtliche Schriften. Hrsg. von E. Dietzgen. Drei Bde. Wiesbaden 1911.

Josef Dietzgen, Streifzüge eines Sozialisten in das Gebiet der Erkenntnistheorie. Hottingen-Zürich 1887.

Joseph Dietzgen, Das Wesen der menschlichen Kopfarbeit. Eine abermalige Kritik der reinen und praktischen Vernunft. Stuttgart 1869. [Herdruk: Stuttgart 1903: Mit einer Einleitung von A. Pannekoek].

Josef Dietzgen, Het wezen van den menschelijken hoofdarbeid. Vert. van H. Gorter. Amsterdam 1903. [Eerder verschenen *NT VII* (1902) 285-288, 324-333, 501-513, 564-579, 700-718, 771-796].

De economische grondslagen van de radenmaatschappij. Serie Spartacus-uitgaven. Amsterdam 1972.

Friedrich Engels und Karl Marx; Briefwechsel. Hrsg. von A. Bebel und Ed. Bernstein. Stuttgart 1913, 4 Bde.

Max Ermers, Viktor Adler. Wien 1932.

N.E.H. van Esveld, Treub. Over de drempel der nieuwe samenleving. Assen 1958.

Dieter Fricke, Die sozialdemokratische Parteischule (1906-1914). *Zeitschrift für Geschichtswissenschaft V* (1957) 2, pp. 229-248.

Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. In 8 Bände. Berlin 1966.

Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Biographisches Lexikon. Berlin 1970.

P. Göhre, Christentum und materialistische Geschichtsauffassung, *SM VI* (1902) II 598-607.

P. Göhre, Materialismus und Religion, *SM VI* (1902) II 501-548.

F. van der Goes, De reaktie begonnen, *NT VIII* (1903) 232-242.

F. van der Goes, Ten slotte, *De Kroniek* 7.I.1900.

F. van der Goes, Verkeerde partijleiding. Rotterdam 1907.

F. van der Goes en R.J.W. Rudolph, Marx of Christus. Verslag van het openbaar debat gehouden op donderdag 22 maart 1906, Leiden 1906.

Herman Gorter, De arbeidersraad. Bussum 1931.

Herman Gorter, De buitenlandse politiek der Communistische Partij. (Een laatste woord). *NT XXIV* (1919) 377-385.

Herman Gorter, De Eenheid van het Internationale Proletariaat. *NT XXV* (1920) 208-236.

Herman Gorter, Het historisch materialisme voor arbeiders verklaard. Amsterdam [1908]. Eerst verschenen in *De Tribune* 22. II.1908-11.VII.1908.

Herman Gorter, Der historische Materialismus. Für Arbeiter erklärt. Aus dem Holländischen übersetzt von Anna Pannekoek. Mit einem Vorwort von K. Kautsky. Stuttgart 1909.

Herman Gorter, Het imperialisme, de wereldoorlog en de sociaal-democratie. Amsterdam [1914].

Herman Gorter, In Memoriam. Bij den dood eener communiste. Bussum 1928.

Herman Gorter, Het Internationale Congres. *NT IX* (1904) 581-589.

Herman Gorter, De Internationale van Moskou. *NT XXVI* (1921) 507-518.

Herman Gorter, Klassemoraal. Een antwoord aan Jhr. de Savornin Lohman en Mr. P.J. Troelstra. Amsterdam [1908]. Eerder gepubliceerd in *De Tribune* 5.XII.1908 bijlage.

Hermann Gorter, Lehren der Märzaktion. Nachschrift zu dem 'Offenen Brief an Lenin von Hermann Gorter'. *Proletarier* (Berlin) 1921 4-7 [april-mei].

Herman Gorter, Leidraad bij het lezen van 'Pan'. *NT XXII* (1917) 169-174.

Herman Gorter, De lessen van de Maartbeweging. Naschrift op de 'Open brief aan Lenin'. *NT XXVI* (1921) 369-375.

Hermann Gorter, Offener Brief an den Genossen Lenin. Eine Antwort auf Lenin's Broschüre: 'Der Radikalismus, eine Kinderkrankheit des Kommunismus'. KAPD Berlin [1920]. Eerder gepubliceerd in *Kommunistische Arbeiter-Zeitung*, Berlin 123-131 (± 25. VIII-± 20.IX.1920).

Herman Gorter, Open brief aan partijgenoot Lenin. Vertaald door X. [uitg.] J.J. Bos. Amsterdam 1921. Eerder gepubliceerd in *NT XXV* (1920) 641-664, 727-750, 769-783.

Herman Gorter, De organisatie voor de klassenstrijd van het proletariaat. KAPN 1922.

Herman Gorter, Pan. Een gedicht. Amsterdam 1912.
Tweede zeer veel vermeerderde druk, Amsterdam 1916.

Herman Gorter, De politieke toestand. *NT VIII* (1903) 243-249.

Herman Gorter, De wereldrevolutie. J.J. Bos, Amsterdam 1918.

Robert Grimm, Revolutionär und Staatsmann. Zürich 1958.

Dieter Groh, Negative Integration und revolutionärer Attentismus. Frankfurt a.M. 1973.

Grundbeginselen der communistische productie en distributie. Uitgave van de GIC, juni 1931. [Herdrukken in: 1935, 1950, 1972]. [Eerder gepubliceerd in het Duits: Grundprinzipien...]

Henryk Grossmann, Das Akkumulations- und Zusammenbruchsgesetz des kapitalistischen Systems. Leipzig 1929.

Grundprinzipien kommunistischer Produktion und Verteilung. Kollektivarbeit der Gruppe Internationaler Kommunisten (Holland) Neuer Arbeiterverlag [AAUD], Berlin 1930. [Herdruk in 1970 met een inleiding van Paul Mattick, Berlin].

Die Gründung der 'Socialdemokratische Partei in Nederland' (S.D.P.) Adresse an die Internationale. Berlin 1909. Verlag Dr. A. Pannekoek, Zehlendorf, Gertraudstr. 10.
In het Frans vertaald: La Fondation du Parti social-démocrate des Pays-Bas... Adressée à l'Internationale. Ed. par la direction du S.D.P.

A.F.A. Hamon, Socialisme et anarchisme. Etudes sociologiques. Paris 1905.

Ger Harmsen, Idee en beweging. Bibliografiese aanwijzingen [...]
Bijlage: Marx en Engels in Nederland. Suntschrift 57. Nijmegen 1972.

Ger Harmsen, Lenin, filosoof van de revolutie. Baarn [1970].

G. Harmsen, Dr. J.A.N. Knuttel, Neerlandicus en communist. In: Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde 1968-1969 (Leiden 1971) 144-164.

J. Harper [= A. Pannekoek], Lenin als Philosoph. Kritische Betrachtung der philosophischen Grundlagen des Leninismus. Amsterdam 1938. [Engelse vertaling: Lenin as Philosopher, 1948; Franse vertaling: Lénine Philosophe, Paris s.d.]

Georges Haupt, Der Kongress fand nicht statt. Die Socialistische Internationale 1914. Wien 1967.

Gerhard Hildebrand, Die Erschütterung der Industriebherrschaft und des Industriesozialismus. Jena 1910.

Rudolph Hilferding, Das Finanzkapital. Eine Studie über die jüngste Entwicklung des Kapitalismus. Wien 1910.

Die holländische marxistische Schule. Sonderheft *Proletarier, Monatschrift für Kommunismus* 1921, 4 [Febr.-Maart].
125 jaar Grofsmederij Leiden-Holland. Leiden [1961].

P. Hoogland, Vijf en twintig jaren sociaal-demokratie in de hoofdstad. Amsterdam 1928.

K. Horner [= A. Pannekoek], De Derde Internationale en de Wereldrevolutie. *NT XXV* (1920) 161-169, 193-207, 257-271.
[Iets gewijzigd vertaald in het Duits: A. Pannekoek, Weltrevolution... Zie onder A. Pannekoek].

K. Horner, De groei van het Kommunisme. *NT XXIV* (1919) 489-502.

K. Horner, Prinzip und Taktik. In: *Proletarier, Monatsschrift der KAPD*, Berlin VII 7 [juli 1927] 141-147; 8 [aug. 1927] 178-186.

K. Horner, De revolutie schrijdt voort. *NT XXIV* (1919) 209-211.

K. Horner, Sozialdemokratie und Kommunismus. Hamburg z.j.

K. Horner, Vóór het Kongres in Moskou. *NT XXV* (1920) 481-487.

Ernest Hueting, Frits de Jong Edz., Rob Neij, Troelstra en het model van de nieuwe staat. Assen 1980.

Cornélie Huygens, Barthold Meryan. Amsterdam [1897].

Cornélie Huygens, Darwin-Marx. Bernstein als bestrijder van eene natuur-philosophische leer. Amsterdam 1901.
[Eerder verschenen in *NT V* (1900) 65-74, 232-241, 265-282, 321-329; id. *VI* (1901) 1-10, o.d.t. Darwin-Marx.].

Cornélie Huygens, Dietzgens Philosophie. *NZ XXI* (1902-1903) I, 197-207.

O. Ihlau, Die roten Kämpfer. Ein Beitrag zur Geschichte der Arbeiterbewegung in der Weimarer Republik und im Dritten Reich. Meisenheim am Glan 1969.

Aleksej Efimovic Ivanov, Fric Platten. Moskva 1963.

Jaarverslag SDAP—zie Verslag van het ...congres.

Morris Jastrow jr., Die Religion Babylonien und Assyrien. Uebers. aus dem Engl. 3 Bde. Giessen 1905-1912.

Jean Jaurès et Jules Guesde, Les deux méthodes. Lille 1900.

Frits de Jong Edz., J. Saks, literator en marxist. Een bijdrage tot de geschiedenis van het marxisme in Nederland. Amsterdam 1954.

Junius [= Rosa Luxemburg], Die Krise der Sozialdemokratie. Zürich 1916; [en Berlin 1919].

Paul Kampffmeyer, Die sozialistische Theorie und die Praktiker der Arbeiterbewegung. *SM XIII* (1909) III, 1481-1486.

Immanuel Kant, Kritik der reinen Vernunft. [...] Hrsg. von Erich Adickes, Berlin 1889.

Karl Kautsky, Die Aktion der Masse. *NZ XXX* (1911-1912) I, 43-49, 77-84, 106-117.

Karl Kautsky, Erinnerungen und Erörterungen. Hrsg. Benedikt Kautsky, 's-Gravenhage 1960.

Karl Kautsky, Eine neue Strategie. *NZ XXIX* (1910-1911) II, 332-341, 364-374, 412-421.

Karl Kautsky, Die neue Taktik. *NZ XXIX* (1910-1911) II, 654-664, 688-698, 723-733.

Karl Kautsky, Die soziale Revolution. 2 Teile. Berlin 1902.

A. Keimling, Die Partei und die Jugend. *NZ XXXII* (1913-1914) I, 145-150.

C.H. Ketner, Joseph Dietzgen. Een socialistisch wijsgeer. Amsterdam 1919.

Kloosterman zie A. Pannekoek, Partij, Raden, Revolutie.

J.A.N. Knuttel, 'Ik'. *NT XXV* (1920) 294-302.

A.J. Koejemans, David Wijnkoop, een mens in de strijd voor het socialisme. Amsterdam 1967.

Philipp Abraham Kohnstamm, Determinisme en natuurwetenschap. Rede. Amsterdam 1908.

Philipp Abraham Kohnstamm, Warmteleer. Amsterdam [1915].

Frits Kool (ed.), Die Linke gegen die Parteiherrschaft. Dokumente der Weltrevolution III. Olten-Freiburg i.Br. [1970].

Abraham Kuyper, Calvinism. Six Stone-lectures. Amsterdam [1899].

Abraham Kuyper, Ons Program. Amsterdam 1880².

Horst Lademacher (ed.), Die Zimmerwalder Bewegung. Protokolle und Korrespondenz. 2 Teile. Den Haag 1967.

Daniel de Lange e.a., Nederlandsch Volksliederenboek. Amsterdam 1909¹.

Heinrich Laufenberg und Fritz Wolffheim, Nation und Arbeiterklasse. Hamburg 1920.

Branko Lazić and Milorad M. Drašković, Lenin and the Comintern. Stanford (Cal.) 1972.

N. Lenin, De 'linksche' strooming, een kinderziekte van het kommunisme. C.P.N., Amsterdam [1920].

W.I. Lenin, Materialismus und Empiriokritizismus. Wien-Berlin 1927. De eerste Russ. uitgave verscheen in 1908.

N. Lenin, Der 'Radikalismus' die Kinderkrankheit des Kommunismus. Leipzig 1920. Hrsg. vom Westeuropäischen Sekretariat der Kommunistischen Internationale.

W.I. Lenin, Werke. Berlin 1961-1964.

N. Lenin, Zusammenbruch der II. Internationale und Opportunismus. *Die Vorbote* I, 19-28.

[W.A.] van Leuven, Het geval-Gorter. *NT XXV* (1920) 377-390.

Herman de Liagre Böhl, Herman Gorter. Zijn politieke activiteiten van 1909 tot 1920 in de opkomende kommunistische beweging in Nederland. Nijmegen 1973.

Karl Liebknecht, Politische Aufzeichnungen aus seinem Nachlass. Berlin 1921.

Karl Liebknecht, Reden und Aufsätze. Hamburg 1921.

Karl Liebknecht, Studien über die Bewegungsgesetze der gesellschaftlichen Entwicklung. München 1922.

- J.P. Lotsky, De wereldbeschouwing van een natuuronderzoeker in verband met de voorgestelde wijziging van art. 192 der grondwet. 's-Gravenhage 1917.
- B. Luteraan, De Kamerleden der Communistische partij over den Volkerenbond. *NT XXIV* (1919) 386-391.
- B. Luteraan, Een kritiek op het verkiezingsprogram van de S.D.P. *NT XXIII* (1918) 281-285.
- R. Luxemburg, Die Akkumulation des Kapitals. Ein Beitrag zur ökonomischen Erklärung des Imperialismus. Berlin 1913.
- R. Luxemburg, Massenstreik, Partei und Gewerkschaften. Hamburg 1906.
- Rosa Luxemburg, Die Akkumulation des Kapitals oder Was die Marx-Epigonen aus der marx'schen Theorie gemacht haben. Eine Antikritik. Leipzig 1921.
- Rosa Luxemburg zie ook Junius.
- L.V. [= A. Pannekoek], Bettelheim over het Weenske avontuur. *NT XXVI* (1921) 765-776.
- Hendrik de Man, Het Plan van de Arbeid. Brussel [1935].
- G. Mannoury, Heden is het keerpunt. Een onuitgesproken verdedigingsrede. Amsterdam 1930.
- Karl Marx, Das Kapital. Kritik der politischen Oekonomie. 3 Bde. Hamburg 1867-1894.
- Karl Marx, Het Kapitaal [vertaald door F. van der Goes hoofdstukken I-IX], Van Looy, Amsterdam 1901.
- [In 1920-1911 verscheen bij de Wereldbibliotheek de vertaling van F. van der Goes van de hoofdstukken I-XXV van Das Kapital deel I.]
- Karl Marx, Friedrich Engels, Werke. Berlin 1961-1968.
- Paul Mattick, Zur Marx'schen Akkumulations- und Zusammenbruchstheorie. *Rätekorrespondenz* 4 (1934).
- M. Maurenbrecher, Die Hohenzollern-Legende. Berlijn [1905]. Kulturbilder II.
- M. Maurenbrecher, Die nächste Aktion. *Neue Gesellschaft* II 34, 22.VIII.1906.
- M. Maurenbrecher, Schulung der Funktionäre. *SM XIII* (1909) III (4.XI.1909) 1405-1411.
- F. Mehring, Kant, Dietzgen, Mach und der historische Materialismus. *NZ XXVIII* (1909-1910) I, 173-183. Ook opgenomen als bijlage II in Untermann, Die logischen Mängel des engeren Marxismus, pp. 719-733.
- Franz Mehring, Karl Marx. Geschichte seines Lebens. Leipzig 1918.
- F. Mehring (Hrsg.), Karl Marx, Friedrich Engels und Ferdinand Lassalle, Aus dem literarischen Nachlass. 4 Bde. Stuttgart 1902.

- [Bd 4: Briefe von Ferdinand Lassalle an Karl Marx und Friedrich Engels (1849-1862)]. Zweite Auflage: 1913.
- G. Mergner, Arbeiterbewegung und Intelligenz. Starnberg 1973.
- G. Mergner (Hrsg.), Gruppe Internationale Kommunisten Hollands. Rowohlt's Klassiker der Literatur und der Wissenschaft 27. [Reinbek bei Hamburg 1971].
- Josine Meyer, Cornélie Huygens. In: *Mededelingenblad Sociaal-historische Studiekring* 12 (1958), pp. 2-8.
- M. de Meyer-van der Waerden, Zoekt een ster niet te ver. Ter herdenking van het honderdste geboortjaar van Emilie Charlotte Knappert, 1860-1952. Amsterdam 1960.
- Dietrich Möller, Karl Radek in Deutschland. Revolutionär, Intrigant, Diplomat. Köln 1976.
- Karl-Ernest Moring, Die sozialdemokratische Partei in Bremen 1890-1914. Reformismus und Radikalismus in der Sozialdemokratischen Partei Bremens. Hannover [1968].
- Nederlandsch Volksliederenboek, zie Daniël de Lange.
- J.P. Netti, Rosa Luxemburg. Oxford 1966 [Duitse vertaling: Köln-Berlin 1967].
- Peter von Oertzen, Betriebsräte in der Novemberrevolution. Düsseldorf 1963.
- Franz Osterroth, Biographisches Lexikon des Sozialismus I. Hannover [1960].
- Dr. A. Pannekoek, Die Abschaffung des Eigentums des Staates und der Religion. Vorträge ... gehalten im Oktober 1911 in Stuttgart. Stuttgart z.j.
- A. Pannekoek, Antropogenese. Amsterdam, 1945. Verhandelingen KNAW afd. Natuurkunde 2e sectie XLII, 1.
- Anoniem [zie Horner, Prinzip und Taktik] Beginsel en taktiek. *PIC* 1927.
- Ant. Pannekoek, Een belangrijk oogenblik. *NT VIII* (1903) 162-171.
- A.P[annekoek], Boekbespreking [van H. Laufenberg und Fritz Wolffheim, Nation und Arbeiterklasse. Hamburg 1920]. *NT XXV* (1920) 633-635.
- Anton Pannekoek, Les conseils ouvriers. Bélibaste, [Paris] [1974].
- Ant. Pannekoek, Deckungsfrage und Imperialismus. *NZ XXXII* (1913-1914) I, 110-116.
- Ant. Pannekoek, Dietzgens Werk. *NZ XXXI* (1912-1913) II, 37-42.
- A. Pannekoek, De Duitse Revolutie. *NT XXIII* (1918) 508-515.
- Ant. Pannekoek, Eenige opmerkingen bij de voorstellen van de Agrarische commissie. *NT IX* (1904) 409-420.
- A. Pannekoek, De economische noodzakelijkheid van het imperialisme. *NT XXI* (1916) 268-285.

- Ant. Pannekoek, Energie und Wirtschaft. *NZ* XXIV (1905-1906) 620-626, 653-659.
- A. Pannekoek, Die Entwicklung der Weltrevolution und die Taktik des Kommunismus. In: *Kommunismus*, Zeitschrift der kommunistischen Internationale für die Länder Südosteuropas I, Heft 28-29. Wenen. [Ook als brochure verschenen: zie Anton Pannekoek, Weltrevolution].
- Anton Pannekoek, Ethiek en Socialisme. Leiden 1907.
- Anton Pannekoek, Ethik und Sozialismus. Umwälzungen im Zukunftstaat [...]. Leipzig 1906.
- A. Pannekoek, De filosofie aan het woord. *De Kroniek* 16.I. 1904 en: De filosofie nog eens aan het woord. *De Kroniek* 30.I.1904.
- A. Pannekoek, De filosofie van Kant en het Marxisme. *NT* VI (1901) 549-564, 605-620, 669-688. Ook als brochure verschenen.
- A. Pannekoek, Friedrich Adler. *NT* XXI (1916) 640-647.
- A. Pannekoek, 'Geen verbetering' en 'Twee of een'. *De Kroniek* 7 en 21.I.1900.
- A. Pannekoek, Herman Gorter. *KAZ* VI 9 (sept. 1927) [Berlijn, richting Essen].
- Ant. Pannekoek, Historischer Materialismus und Religion, *NZ* XXII (1903-1904) II 133-142, 180-186,
- Ant. Pannekoek, Hulpaktie en klassestrijd. *NT* XXVI (1921) 519-523.
- Ant. Pannekoek, Der Imperialismus und die Aufgaben des Proletariats. *Vorbote* 1916 I.
- Ant. Pannekoek, De ineenstorting van de Internationale. *NT* XIX (1914) 677-688.
- A. Pannekoek, Der Kampf der Arbeiter. Sieben Aufsätze aus der Leipziger Volkszeitung. Leipzig 1907.
- A. Pannekoek, Ein Kämpferleben, Abschied von Herrman Gorter. *KAZ* (Berlin) VIII 74 (sept. 1927).
- A. Pannekoek, Klassenkampf und Nation. Reichenberg 1912.
- Ant. Pannekoek, Klassenwissenschaft und Philosophie. *NZ* XXIII (1904-1905) I 604-610.
- Ant. Pannekoek, De krisis in Rusland. *NT* XXVI (1921) 263-268.
- Ant. Pannekoek, Literarische Rundschau [bespreking van E. Unter-
mann, Science and Revolution, Chicago 1905]. *NZ* XXV (1906-1907) I 583-584, 823-824.
- Ant. Pannekoek, Literarische Rundschau [bespreking van Die Meta-
physik der materialistischen Geschichtsauffassung. Eine kritische
Studie van Dr. Albert Penzias, Wien 1905]. *NZ* XXIV (1905-1906) I 337-340.

- Dr. A. Pannekoek, Die Machtmittel des Proletariats. Vortrag gehalten vor Stuttgarter Arbeitern Oktober 1910. Stuttgart o.J.
- A. Pannekoek, Marx-Studiën. *NT* X (1905) 4-13, 129-149.
- A. Pannekoek, Marxisme en Darwinisme. Amsterdam 1908. Duitse vertaling: Marxismus und Darwinismus. Ein Vortrag. Leipzig 1909.
- A. Pannekoek, Marxismus und Teleologie. *NZ* XXIII (1904-1905) II 428-435, 468-473.
- A. Pannekoek, Marxistische Theorie und revolutionäre Taktik. *NZ* XXXI (1912-1913) Bd I 272-281, 365-373, 611-612.
- Ant. Pannekoek, Massenaktion und Revolution. *NZ* XXX (1911-1912) II, 541-550, 585-593, 609-616.
- A. P[annekoek], Misverstand. *Het Sociaal Weekblad* 5.VIII.1899.
- A. Pannekoek, Na twee jaren. *NT* XXIV (1919) 681-684.
- A. Pannekoek, Omwentelingen in de toekomststaat. Leiden 1907.
- A. Pannekoek, Het ontstaan van de mens. Amsterdam 1947.
- Ant. Pannekoek, De oorlog, zijn oorsprong en zijn bestrijding. Amsterdam z.j.
- Ant. Pannekoek, De opmars der reactie. *NT* XXVI (1921) 161-172.
- Ant. Pannekoek, Overgang. *NT* XXVI (1921) 714-725.
- A. Pannekoek, Partij en arbeidersklasse. *PIC* IX, 1 (jan. 1936).
- Anton Pannekoek, Partij, Raden, Revolutie. Jaap Kloosterman (ed.). Van Gennep, Kritiese Bibliotheek. Amsterdam 1972.
- A. P[annekoek], Partijgeschillen (Naar aanleiding van de kwestie-
Enschede). *NT* XXVI (1921) 376-379.
- A. Pannekoek, Politieke beschouwingen. *NT* X (1905) 570-585.
- Ant. Pannekoek, Politieke gevolgen van den oorlog. *NT* XIX (1914) 701-708.
- Ant. Pannekoek, Das politische System der Sozialdemokratie. *NZ* XXVI (1907-1908) I 608-614.
- A. Pannekoek, Religion und Sozialismus. *Leipziger Volkszeitung* 9 en 10 maart 1905.
- A. Pannekoek, Religion und Sozialismus. Ein Vortrag. Bremen 1905. Herdruk 1906.
- A. Pannekoek, Rusland, Duitsland, Amerika. *NT* XXII (1917) 229-236.
- Ant. Pannekoek, Rusland en het kommunisme (antwoord aan Henriette Roland Holst). *NT* XXVI (1921) 640-660.
- Ant. Pannekoek, De Russische revolutie. *NT* XXII (1917) 438-452, 548-560; XXIII (1918) 31-46, 119-142.
- A. Pannekoek, De School. *De Kroniek* 27.IV.1901, 131-132.
- A. Pannekoek, De Sociaaldemokratie en de oorlog. *NT* XX (1915) 69-84, 137-151.

- A. Pannekoek, Socialiseering. *NT XXIV* (1919) 553-562.
- A. Pannekoek, Die Sozialisierung. *Die Internationale*. Eine Wochenschrift für Praxis und Theorie des Marxismus I, 13-14 (1 Sept. 1919) 254-259.
- Ant. Pannekoek, Sozialismus und Anarchismus. *NZ XXIV* (1905-1906) I 836-846.
- Ant. Pannekoek, Sovjet-Rusland en het West-Europeesche Kommunisme. *NT XXVI* (1921) 436-448.
- Ant. Pannekoek, Sowjetrusland und der westeuropäische Kommunismus. *Proletarier* I 6.
- Ant. Pannekoek, Der Streit um die Deckungsfrage. *NZ XXXI* (1912-1913) II 769-774.
- A. P[annekoek], De strijd over de kommunistische taktiek in Duitsland. *NT XXIV* (1919) 681-684.
- Ant. Pannekoek, Die taktischen Differenzen in der Arbeiterbewegung. Hamburg 1909.
- Ant. Pannekoek, Ein theoretischer Kulturkampf. *NZ XXVII* (1908-1909) I 711-720, 740-749.
- Ant. Pannekoek, Theoretisches zur Ursache der Krisen. *NZ XXXI* (1912-1913) I 780-792.
- A. Pannekoek, Theorie en beginsel in de arbeidersbeweging. *NT XI* (1906) 602-628. [Opgenomen in brochure: Pannekoek en Gorter, Marxisme en Revisionisme, zie aldaar]
- A. Pannekoek, Twee natuuronderzoekers in de maatschappelijk-geestelijke strijd. *NT XXII* (1917) 300-314, 375-392.
- A. Pannekoek, Uit de voorgeschiedenis van de wereldoorlog. Zutphen z.j. [Eerder gepubliceerd o.d.t. Een stuk voorgeschiedenis van den wereldoorlog. *NT XX* (1915) 343-352, 423-435]
- A. Pannekoek, Das Vertretungssystem in der Arbeiterbewegung. *Bremer Bürger-Zeitung* 22.IV.1911.
- Anton Pannekoek, Weltrevolution und kommunistische Taktik. Wien 1920. Probleme der proletarischen Revolution 2.
- Ant. Pannekoek, Wereldcrisis. *NT XXV* (1920) 7-11.
- Ant. Pannekoek, Das Wesen der Religion [geschreven n.a.v. G. Simmel, Die Religion, Frankfurt a.M. 1906]. *NZ XXV* (1906-1907) II 872-879.
- Ant. Pannekoek, Wilsons program. *NT XXIII* (1918) 471-476.
- Anton Pannekoek, Workers' Councils, Melbourne (Australië) 1948.
- A. Pannekoek, Der Zusammenbruch der Internationale. In: *Berner Tagwacht* 20-22.X.1914.
- A. Pannekoek, Die Zusammenbruchstheorie des Kapitalismus. *Rätekorrespondenz* I (1934).

- A. Pannekoek en H. Gorter, Marxisme en Revisionisme. Amsterdam z.j. [inhoudende: A. Pannekoek, Theorie en beginsel in de arbeidersbeweging, pp. 3-34; H. Gorter, Het revisionisme in de praktijk, pp. 33-47. Overdruk uit de *Nieuwe Tijd* XI (1906) Amsterdam].
- Anton Pannekoek en M.W.F. Treub, Het Marxisme. Baarn 1908. Serie 'Pro en Contra'...IV, 8.
- Anton Pannekoek, zie ook P. Aartsz, J. Braak, J. Harper, K. Horner, L.V. (pseudoniemen).
- Friedrich Paulsen, Immanuel Kant. Sein Leben und seine Lehre. Stuttgart 1898.
- Albert Penzias, Die Metaphysik der materialistischen Geschichtsauffassung. Eine kritische Studie. Wien 1905.
- C.J. Piena, Een halve eeuw Leidse Bestuurdersbond. [Leiden 1950].
- N.G. Pierson, Leerboek der staathuishoudkunde. 2 Dln. Haarlem 1884-1890.
- Ludwig Plate, Ultramontane Weltanschauung und moderne Lebenskunde, Orthodoxie und Monismus. Jena 1907.
- Friedrich Pollock, Die planwirtschaftlichen Versuche in der Sowjetunion, 1917-1927. Leipzig 1929.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...zu Mannheim vom 23. bis 29. September 1906. Berlin 1906.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...zu Essen a.d. Ruhr vom 15. bis 21. September 1907. Berlin 1907.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...zu Nürnberg vom 13. bis 19. September 1908. Berlin 1908.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...Leipzig vom 12. bis 18. September 1909. Berlin 1909.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...in Magdeburg vom 18. bis 24. September 1910. Berlin 1910.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...in Jena vom 10. bis 16. September 1911. Berlin 1911.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...in Chemnitz vom 15. bis 21. September 1912. Berlin 1912.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der SPD...in Jena vom 14. bis 20. September 1913. Berlin 1913.
- P.A. Pijnappel, De Verkiezingen van 1905. *NT X* (1905) 14-31, 143-152, 196-208, 291-307, 334-344.
- Karl Radek, Der deutsche Imperialismus und die Arbeiterklasse. Bremen 1912.
- Karl Radek, Deutschland und Russland. Ein in der Moabiter Schutzhaft geschriebener Artikel für 'richtig-gehende' Bourgeois. o.O. [Overdruk uit *Zukunft* 19, 7.II.1920]

- Karl Radek, Die Entwicklung der Weltrevolution und die Taktik der kommunistischen Parteien im Kampfe und die Diktatur des Proletariats. [1919]
- Karl Radek, Meine Abrechnung. Selbstverlag, Bremen 1913.
- Karl Radek, zie ook: Arnold Struthahn.
- W. van Ravesteijn, De wording van het communisme in Nederland 1907-1925. Amsterdam 1948.
- Gerard J.M. van het Reve, Mijn rode jaren. Herinneringen van een ex-Bolsjewiek. Utrecht [1967].
- Eugen Richter, Sozialdemokratische Zukunftsbilder. Frei nach Bebel. Berlin 1891.
- Henriette Roland Holst-van der Schalk, Algemeene werkstaking en sociaaldemocratie [Vertaald door J.F.A[nkersmit] naar de 2e druk van Generalstreik und Sozialdemokratie]. Rotterdam 1906.
- H. Roland Holst, Bij den Vijf-en-twintigste Jaargang. *NT XXV* (1920) 1 - 6.
- H. Roland Holst, De daden der Bolschewiki. Fortuyn, Amsterdam 1919. [Eerder gepubliceerd in *NT XXIV* (1919) 5-14, 40-51, 119-125, 139-149, 235-240, 244-251, 345-359. De brochure is een herziene en vermeerderde uitgave van deze artikelen].
- Henriette Roland Holst, Het einde van 'De Nieuwe Tijd'. *NT XXVI* (1921) 705-713.
- H. Roland Holst, Generalstreik und Sozialdemokratie. Mit einem Vorwort von K. Kautsky. Dresden 1905. [Tweede, verbeterde en uitgebreide druk: 1906].
- H. Roland Holst, Het Internationaal Congres. *NT IX* (1904) 457-463.
- H. Roland Holst, In zake Partij-kritiek. *NT XXV* (1920) 325-339.
- H. Roland Holst, Kapitaal en arbeid in Nederland. Bijdrage tot de economische geschiedenis der 19e eeuw. Amsterdam 1902.
- H. Roland Holst, De nieuwste aanval op Sovjet-Rusland. *NT XXVI* (1921) 524-544.
- H. Roland Holst, Parels en diamanten. *NT XXV* (1920) 130-135.
- H. Roland Holst-van der Schalk, De revolutionaire massa-aktie. Een studie. Rotterdam 1918.
- H. Roland Holst, Sovjet-Rusland en de proletarische revolutie. (Antwoord aan Anton Pannekoek). *NT XXVI* (1921) 661-676.
- H. Roland Holst, De taak der Communistische Partij in de Proletarische Revolutie. *NT XXV* (1920) 520-529, 583-596, 610-624, 665-674, 751-763.
- Henriette Roland Holst-van der Schalk, Het vuur brandde voort. Levensherinneringen. Amsterdam 1949².

- Otto Rühle, Die Revolution ist keine Parteisache! Berlin-Wilmersdorf 1920.
- A.J.C. Rüter, De spoorwegstakingen van 1903. Een spiegel der arbeidersbeweging in Nederland. Leiden 1935.
- J. Saks, Vergissingen. *De Kroniek* 12.XI.1899.
- Joop Scheerman, Een aanzet tot discussie over de problematiek van de SDP-geschiedenis. *Cahiers 4* van het IPSO (1980) pp. 9-27.
- H.J. Scheffer, November 1918. Journaal van een revolutie die niet doorging. Amsterdam 1968.
- Heinrich Schulz, Die Schulreform der Sozialdemokratie. Dresden 1911.
- Max Schwarz, MdR Biographisches Handbuch der Reichstage. [Hannover 1965].
- Georg Simmel, Die Religion. Frankfurt a.M. 1906.
- A.M. Simons, King Kerosine and the labor movement. *The international socialist review* 10 (1.IV.1906) p. 583.
- G. Sinowjew, Zwölf Tage in Deutschland. Hamburg 1921.
- Sixième Congrès socialiste international tenu à Amsterdam du 14 au 20 août 1904. Compte-rendu analytique [...] Bruxelles 1904.
- Friedrich Stampfer, Die vierzehn Jahre der ersten deutschen Republik. Karlsbad 1936.
- Wolfgang Stöhr, Lehrer und Arbeiterbewegung. Entstehung und Politik der ersten Gewerkschaftsorganisation der Lehrer in Deutschland 1920 bis 1923. 2 Bde. [Marburg 1978].
- Josef Strasser, Der Arbeiter und die Nation. Reichenberg 1912.
- Dirk Struik, Mijn socialistische jaren in Nederland. *Jaarboek voor de geschiedenis van socialisme en arbeidersbeweging in Nederland*, 1977, pp. 191-246.
- Arnold Struthahn, [= Karl Radek], Die Diktatur der Arbeiterklasse und der kommunistischen Partei. o.O. Spartakusbund, 1919.
- Walter Thijs, De Kroniek van P.L. Tak. Brandpunt van Nederlandse cultuur in de jaren negentig van de vorige eeuw. Amsterdam 1956.
- G. Trincher-Rutgers en K. Trincher, Rutgers, zijn leven en streven in Holland, Indonesië, Amerika en Rusland. Moskou 1974.
- P.J. Troelstra, Het agrarisch program. *NT VI* (1901) 244-250.
- P.J. Troelstra, Gedenkschriften. 4 Dln. Amsterdam 1927-1931.
- P.J. Troelstra, Inzake partijleiding. Toelichtingen en gegevens. Rotterdam 1906.
- P.J. Troelstra, Das politische System der Sozialdemokratie. Ein Vorschlag für das Internationale Bureau. *SM XI* (1907) II 936-943.

M.I. Tugan-Baranovskij, Studien zur Theorie und Geschichte der Handelskrisen in England. Jena 1901.

M.I. Tugan-Baranovskij, Theoretische Grundlagen des Marxismus. Leipzig 1905.

Peter Unruh [ps. van J. Knief], Vom Zusammenbruch des deutschen Imperialismus bis zum Beginn der proletarischen Revolution. Berlin 1919.

Ernst Untermann, Die logischen Mängel des engeren Marxismus. München 1910.

Ernst Untermann, Science and Revolution. Chicago 1905.

Verslag van het verhandelde op het 5de Kongres der Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland...te Leeuwarden op den 2den en 3den April 1899. Bijvoegsel...bij 'De Sociaaldemokraat' van...6 April 1899.

Officieel Verslag van het Zesde Kongres der Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland...op 15 en 16 April 1900...te Rotterdam. Verslag van den Sekretaris over het partijjaar 1899-1900.

Verslag van het Zevende Congres der S.D.A.P. en van het Verkiezings-Congres ... op 7 en 8 April 1901 ... te Utrecht. [Met] Bijlage I: Verslag van den Partijsecretaris over het jaar 1900-1901.

Verslag van het Achtste Congres der Sociaaldemocratische Arbeiderspartij op 30 en 31 Maart 1902 te Groningen. [Met] Bijlage A. Verslag van den Partijsecretaris (Tijdperk April tot en met December 1901).

Verslag van het Negende Congres der Sociaaldemocratische Arbeiderspartij op 31 Mei en 1 Juni 1903 te Enschede. [Met] Bijlage A. Verslag van den Partijsecretaris over het jaar 1902.

Verslag van het Tiende Congres der S.D.A.P. ... op 3, 4 en 5 April 1904 te Dordrecht. [Met] Bijlage A. Verslag van den Partijsecretaris over het jaar 1903.

Verslag van het Elfde Congres der S.D.A.P. ... op 23, 24 en 25 April 1905 te 's-Gravenhage. [Met] Bijlage A. Verslag van den Partijsecretaris over het jaar 1904. Bijlage E. Manifest van het Partijbestuur der S.D.A.P.

Verslag van het Twaalfde Congres der S.D.A.P. ... op 15, 16 en 17 April 1906 te Utrecht.

Verslag van het Dertiende Congres der Sociaaldemocratische Arbeiderspartij ... op 31 Maart, 1 en 2 April 1907 te Haarlem. [Met] Verslag van den partijsecretaris over het jaar 1906. [en andere bijlagen].

Verslag van het Veertiende Congres der S.D.A.P. ... op 19, 20 en 21 April 1908 te Arnhem. [Met] Jaarverslag van den partijsecretaris over 1907.

Verslag van het Vijftiende Congres der S.D.A.P. ... op 11, 12 en 13 April 1909 te Rotterdam. [Met] Jaarverslag van den partijsecretaris over 1908.

Verslag van het Zestiende Congres der S.D.A.P. ... op 27, 28 en 29 Maart 1910 te Leeuwarden. [Met] Jaarverslag van den partijsecretaris over 1909.

W.H. Vliegen, Die onze kracht ontwakende deed. Geschiedenis der Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland gedurende de eerste 25 jaren van haar bestaan. 3 Dln. Amsterdam [1924]-1938.

Erich Wasmann, Der Kampf um das Entwicklungsproblem in Berlin. Freiburg i.Br. 1907.

J.M. Welcker, Een 'rode dominee'. Gerrit Willem Melchers 1869-1952. In: *Mededelingenblad* Ned. Ver. voor Sociale Geschiedenis 36 (1970) pp. 2-21.

W.J. van Welderen Rengers, Schets eener parlementaire geschiedenis van Nederland. Delen II-IV. 's-Gravenhage 1948-1955.

H.B. Wiardi Beckman, Troelstra de Ziener. Amsterdam 1935.

W. Windelband, Geschichte der Philosophie. Freiburg i.Br. 1892.

Dick Wortel, Mark Kranenburg, 80 jaar vakbeweging in Leiden (de geschiedenis van de Leidse Bestuurdersbond en het N.V.V. in Leiden), FNV afdeling Leiden 1980.

Register

Noten zijn cursief aangeduid en tussen haakjes geplaatst.

- Aartsz, P. (pseud. van A. Pannekoek) 218
Abbe, Ernst 170, 333 (163)
Adema, Colly 138, 178
Adickes, E. 76
Adler, Friedrich (Fritz) 40, 156, 187, 328 (119)
Adler, Max 100, 116, 283 (17), 306 (129), 350 (145)
Adler, Viktor, 328 (119)
Agen, A. van 288 (11)
Aktion, Die 210, 348 (130)
Alarmgroep, De 290 (34)
Albada, G.B. van 252, 266, 357 (81)
Albarda, J.W. 98, 103, 109, 305 (118)
Algemeen Nederlandsch Werklieden-Verbond (ANWV) 81, 83, 84, 292 (14), 297 (54), 299 (64)
Algemene Nederlandse Diamantbewerker's Bond (ANDB) 80, 109, 297 (49), 313 (179)
Allgemeine Arbeiter-Union (Deutschlands) (AAU(D)) 54, 55, 57, 59-64, 209, 289 (12), 348 (127 en 128), 350 (147 en 148)
Allgemeine Arbeiter-Union Einheitsorganisation (AAUE) 61-63, 210, 289 (12), 348 (128)
Allgemeine Deutsche Gewerkschaftsbund (ADGB) 161, 329 (127)
Allgemeiner Deutscher Arbeiterverein (ADAV) 158, 291 (4), 292 (17), 330 (134)
Ambartzumian, V.A. 223
American Astronomical Society 219
Amstel, A. van, zie A. van Gool
Amsterdammer, De 184, 293 (23), 337 (19)
Ankersmit, Heleen, 197, 337 (24), 343 (83)
Ankersmit, J.F. 296 (47)
Annalen der Sternwarte (Leiden) 243
Anseele, Ed. 324 (88)
Anti-Revolutionaire Partij 296 (41)
Anweiler, O. 37, 38
Appel, Jan 215, 345 (103), 350 (146 en 147)
Arbeiter Bildungsausschuss (Zentrale, Berlijn, Bremen) 101, 102, 112, 130, 138, 139, 147, 163
Arbeiterbildungsschule (Berlijn) 307 (134)
Arbeiter Gesangverein (Bremen) 150
Arbeiterpolitik 182, 193, 326 (100), 336 (16)
Arbeiterzeitung (Chicago) 303 (97)
Arbeiterzeitung (Essen) 319 (38)
Arbeiter-Zeitung (Wenen) 316 (16 en 17)
Argelander, F.W. 222, 229, 351 (4)
Astronomische Gesellschaft 232
Astronomische Nachrichten 233, 242
Astronomisches Recheninstitut (Berlijn, later Heidelberg) 357 (91)
Astrophysical Journal 358 (105)
Astrophysikalisches Observatorium (Potsdam), zie: Sterrenwacht te Potsdam
Austerlitz, F. 116, 316 (17)
Autonome Industriële Kolonie Kuzbass 345 (97)
Avenarius, R. 217
Axelrod, P.B. 186, 338 (29)
Baanbreker, De (Utrecht) 295 (36), 309 (149)
Baart (gemeenteraadslid, Leiden) 112

- Bakhuyzen, zie: Sande Bakhuyzen, van de
- Bakker, Ds. S.K. 100, 306, (124)
- Barth, E. 191
- Bauer, O. 116, 153-155, 169, 216, 316 (16), 328 (117)
- Bebel, A. 28, 102, 112, 113, 115, 118, 126, 151, 163, 170, 172, 239, 281 (25 en 27), 291 (6), 308 (140), 315 (5), 319 (41), 325 (97), 325 (98), 330 (135 en 137), 331 (145), 334 (171)
- Becker, J.Ph. 186, 338 (26)
- Belfort Bax, E. 100, 306 (125)
- Belgische Werkliedenpartij (BWP) 305 (121), 320 (44), 349 (144)
- Bellamy, E. 72, 291 (8)
- Bemmelen, W. van 256, 358 (95)
- Bérard, V. 128, 320 (46)
- Bergischer Arbeiterstimme* (Solingen) 319 (38)
- Berliner Tageblatt* 123, 137
- Berner Tagwacht* 36, 157, 180, 185, 328 (121), 335 (5)
- Bernstein, Ed. 100, 307 (130), 325 (93)
- Berzin, J. 191, 340 (51)
- Bettelheim 205, 208
- Beweging, De* 318 (31)
- Bilt, J. van der 243, 255, 355 (58)
- Blankenstein, M. van 138, 193
- Bloch, J. 307 (131)
- Block, Hans 135, 322 (72)
- Blijde Wereld, De* 101, 306 (124), 307 (132)
- Bocharin, N.J. 57, 204
- Bok, B.J. 269, 270, 359 (113)
- Bolland, G.J.P.J. 76, 84, 85, 108 294 (31)
- Bolt (astronomie-student) 232
- Bond van Communistische Strijden Propagandaclubs 348 (131)
- Bond van Revolutionaire Socialisten 293 (22)
- Bond van Sociaal-Democratische Vrouwenclubs 243 (83)
- Bonger, W.A. 98, 110, 304 (112)
- Borchardt, J. 135, 182-183, 323 (74)
- Borkenau, F. 213, 349 (140)
- Bos, D. 311 (167)
- Bos, J.J. 191, 340 (49)
- Böse, H. 138, 150, 183, 184, 323 (76)
- Bosscha, K.A.R. 256, 257, 358 (96)
- Bosscha Sterrenwacht, zie: Sterrenwacht te Lembang
- Bote der Russischen Revolution* 44
- Bourderon, A. 185, 337 (24)
- Bowen, I.S. 268, 359 (108)
- Braak, J. (pseud. van A. Pannekoek) 203, 341 (66)
- Brand, Dr., zie Knief, Johann
- Brandler, H. 157, 203, 328 (120), 346 (109)
- Brauns, D.H. 264, 291 (3), 358 (100)
- Brauns-Pannekoek, G. 11, 291 (3), 358 (100)
- Bremer Bürger-Zeitung*, 40, 101, 147, 148, 150, 159, 166, 169, 181, 304 (107), 307 (135 en 136), 316 (18), 319 (38), 325 (97), 326 (98 en 100), 333 (160), 334 (179)
- Bremer Lehrer-verein 174, 323 (76), 325 (97)
- Bremer Volkszeitung* 307 (135)
- Bremermann (timmerman, Bremen) 149, 159
- Bright, J. 71
- Brouckère, L. de 349 (145)
- Brouwer, L.E.J. 246, 355 (60)
- Bruggencate, P. ten 255, 358 (94)
- Brugman jr., J. 292 (18)
- Brune, C. 292 (18)
- Brünnow, F. 229, 230, 351 (4)
- Brusse, W.L. 201, 345 (99)
- Buhl, C. 114
- Bulletin of the Astronomical Institutes of the Netherlands* (BAN) 251
- Bulletin of the provisional bureau/ Bulletin of the subbureau in Amsterdam of the Communist International* 343-344 (87)
- Bülow, B.H. von 119
- Bund der Kommunisten 342 (67)
- Burrau, C. 232, 352 (19)
- Calder (astronoom) 269
- Campbell, W.W. 221
- Canne Meijer, H. 18-20, 66-68, 215, 216, 287 (10) 290 (43) 350 (146)
- Carnap, R. 271, 359 (114)
- Centraal Bureau voor Sociale Adviezen 305 (115), 309 (149)
- Centrale Arbeiders (Levens)verzekering- en Depositobank 299 (62), 301 (85), 302 (86), 304 (111)
- Centrale voor Arbeidersopvoeding (België) 349 (144)
- Ceton, J.C. 111, 313 (183), 313 (184)
- Clemenceau, G. 188
- Clercq, D. de 298 (60)
- Clinge Doorenbos, Jenne 210, 349 (133)
- Cobden, R. 71
- Coerman, P. 187
- Cohen-Reuss, E.M. 131, 322 (63)
- Comité van Verweer 23-25, 88, 90, 91, 300-301 (79), 301 (81)
- Commissie van Onderzoek inzake de staking (1903) 301 (83)
- Communistische Gids, De* 208, 314 (189) 347 (125)
- Communist Party, British section of the Third International 343 (81)
- Communistische partij van Amerika 343 (78)
- Communistische partij van Frankrijk 348 (129)
- Communistische Partij Holland (CPH)/Communistische Partij in Nederland (CPN) 53, 57, 59, 188-190, 197, 204, 205, 207, 209, 213, 291 (7), 304 (111)
- Communistische Partij van de Sovjet-Unie (CPSU) 188, 203, 206, 217, 218, 338 (30), 347 (117), 348 (131)
- Confédération Générale du Travail (CGT) 337 (24)
- Copernicus 240, 353 (38)
- Correspondenzblatt der General-Kommission der Gewerkschaften Deutschlands* 127
- Courvoisier, L. 242, 354 (51)
- Crispien, A. 182, 202, 346 (108)
- Cunow, H.W.C. 119, 124, 146, 187, 317 (26)
- Daad en Gedachte (groep) 60, 66, 288 (11)
- Daad en Gedachte* 66, 288 (11)
- Daens, A.A. 85, 299 (69)
- Dan, F. 350 (145)
- Dantz, (K.?) 150, 326 (101)
- demain*, Pages et documents (Genève) 187, 338 (33)
- Denikin, A.I. 200, 204, 344 (95)
- Derde Internationale, zie Komintern
- Dersjinski, zie Dzierzynski
- Dickmann, J. 129, 320 (51)
- Dietz, J.H.W. 74, 76, 94, 146, 152, 292 (17), 326 (107)
- Dietzgen, E. 93, 94, 96, 97, 302 (89), 309 (145)
- Dietzgen, J. 14, 17, 21, 22, 76, 93, 94, 96, 97, 114, 294 (33), 331 (146)
- Dirac, P.A.M. 357 (92)
- Dittmann, W. 131, 191, 321 (61)
- Domela Nieuwenhuis, F. 11, 23, 73-74, 88, 91, 93, 98, 143, 229, 292 (12)
- Dominion (later: Federal) Astrophysical Observatory, zie: Sterrenwacht te Victoria (Canada)
- Donauwacht* (Ulm) 332 (154)
- Doornbos, A.J. 298 (56)
- Dreyfus, A. 102, 308 (139), 308 (142)
- Dubbeldeman, M. 111, 304 (109) 314 (188)
- Dyson, F.W. 248, 356 (68)
- Dzierzynski, F. 171, 333 (168)
- Easton, C. 231, 233-235, 243, 352 (9), 353 (29), 353 (31)
- Eberhard, G. 254, 255, 357 (88)
- Ebert, F. 98, 162-163, 167, 168, 171, 172, 191, 200, 304 (107) 332 (154)
- Eckstein, G. 118, 130, 140, 317 (25)
- Eddington, A.S. 247, 355 (61)
- Eendracht maakt macht (machinistenbond) 87, 90, 300 (76)
- Eerste Internationale, zie Internationale Arbeiders Associatie
- Ehrenfest, P. 241, 354 (44)
- Einstein, A. 247-248, 355 (64)
- Einstein-instituut/Einsteintoren (Berlijn/Potsdam) 254, 255, 357 (83), 357 (84), 358 (94)

- Eisner, K. 341 (65)
 Eklipskommissie 254, 255
 Elm, A. von 327 (110), 328-329 (125)
 Engels, F. 15, 17, 53, 64, 96, 97, 147, 291 (5)
 Entschiedene Linke 214
 Epstein, Th. 242, 354 (53)
 Fabius (directeur HBS te Bussum) 188
 Fekkes (musicus te Bussum) 187
 Fendrich 307 (133)
 Ferri, E. 100, 305 (120)
 Fock, D. 212, 349 (138)
 Foerster, W. 231, 351 (8)
 Fonteyne, Fl. 85, 299 (68)
 Fortuyn, J.A. 73-74, 207, 292 (15), 313 (186), 340 (55), 347 (124)
 Fourier, F.M.C. 123
 Fraina, L. 197, 343 (78), 343 (82)
 Frank, L. 152, 326 (106)
Frankische Tagespost (Neurenberg) 322 (65)
Freie Presse 316 (12)
Freie Presse (Elberfeld) 319 (38)
Freie Volkszeitung (Göppingen) 327 (115), 332 (154)
Freiheit, Die 191, 315 (7), 340(53)
 Freundlich, E. Finlay 254, 255, 357 (83)
 Friedeberg, R. 15, 277 (15)
 Frost, E.B. 269, 359 (111)
 Gallifet, G.A. 102, 308 (142)
 Gast, S. de 229
 Geer, P. van 241, 354 (43)
 Geers, G.J. 204, 346 (114)
 Geithner, O. 124, 125, 126, 183, 318 (36)
 Gemeenschappelijk Grondbeitz (GGB) 300 (72)
 Gemeente Universiteit Amsterdam 220, 222, 223, 294 (29), 304 (111), 304 (113), 305 (115), 355 (59), 355 (60), 357 (81)
 Generalkommission der Gewerkschaften 329 (127)
 Gerhard, zie Johann Knief
 Geurts, P. 310 (164)
 Gewerkschaftskartell 131, 139
 Geyer, F. en C. 182, 336 (15)
 Gill, D. 235, 353 (32)
Gleichheit, Die 133, 292 (17), 307 (134), 322 (68)
 Goes, F. van der 24, 75, 78, 82, 86, 90, 98, 108, 110, 115, 143-145, 186, 291 (8), 292 (13), 308 (138), 310 (156 en 161), 311 (168 en 170), 312 (171), 172 en 178), 313 (179 en 182), 324 (84), 337 (25)
 Goes, Marie van der 75, 145
 Göhre, P. 100, 306 (124 en 126)
 Gool, A. van (pseud.: A. van Amstel) 184, 337 (24)
 Gorter, H. 16, 20, 24, 26, 39, 41, 42, 52-56, 59, 61, 76-79, 90, 94, 100, 102, 103, 107-112, 115, 119, 137, 138, 143-147, 182, 186-191, 196, 197, 201-204, 206, 209-211, 245, 282 (5), 294 (30), 295 (37), 301 (82), 302 (88), 311 (169 en 170), 312 (171 en 172), 316 (15), 324 (88), 325 (92), 337 (25), 339 (46 en 47), 340 (52), 343 (77), 345 (105), 346 (112 en 115), 348 (127, 128 en 129), 349 (133 en 136), 350 (146)
 Gorter-Cnoop Koopmans, L. (Wies) 94, 138, 144, 188, 211, 294 (30), 302 (92), 339 (38)
Gothaer Volksblatt 126, 183, 318 (36)
 Graaff, W.H. de 72-74, 77-80, 82, 83, 85, 102, 190, 291 (7), 292-293 (18), 296-297 (47 en 48)
 Graaff-Levy, Fr. de 291 (7)
 Grimm, Robert 157, 180, 328 (121), 335 (5), 335 (6)
 Grimm, Rosa 343 (86)
Groene Amsterdammer, De, zie De Amsterdammer
 Groep(en) van Internationale Communisten (GIC) 19, 20, 60, 66-68, 215-217, 288 (11), 350 (146), 350 (147)
 Groot, Herko 251, 356 (74)
 Grossmann, H. 216
 Grünberg, K. 216
 Guesde, J. 102, 144, 308 (143)
 Guilbeaux, H. 187, 338 (33)
 Guralski, A. 346 (107)
Haagsch Maandblad 352 (9)
 Haase, H. 151, 165, 168, 172, 186, 191, 304 (107), 326 (105)
 Hahn, Albert 106, 310 (164)
 Halma, N.B. 233, 353 (28)
Hamburger Echo 161, 319 (38), 328 (125), 330 (134)
 Hamburgse arbeiders- en soldatenraad 341 (67)
 Hamel, M.S. 301 (81)
 Hanecki, J. 171, 333 (168)
 Harms, A. 301 (85)
 Harper, J. (pseud. van A. Pannekoek) 351 (155)
 Hartlaub 342 (73)
 Hartmann, J.F. 241, 354 (49)
 Hartwig, C.E.A. 232, 352 (22)
 Harvard College Sterrenwacht, zie: Sterrenwacht te Cambridge
 Harvard University 219, 358 (98), 359 (107, 109, 113 en 115)
 Hegel, G.W.F. 76, 84, 294 (31)
 Heimans, E. 149
 Heine, H. 149, 326 (99)
 Heine, W. 315 (10)
 Heinemann, H. 114, 123, 315 (9)
 Heis, E. 231, 352 (10)
 Heldt, B.H. 299 (64)
 Heliofysisch Instituut te Utrecht 273, 356 (75)
 Helmholtz, H.L.F. von 232, 352 (13)
 Helsdingen, W.P.G. 323 (82)
Hemel en Dampkring 257, 264, 356 (70)
 Henke, A. 102, 148-149, 151, 153, 159, 160, 164, 166, 169, 170, 175-177, 179, 182, 184, 193, 307 (136), 325 (97), 326 (108)
 Herschel, F.W. 242, 354 (52)
 Hertzprung, E. 219-221, 224, 241, 243, 245, 354 (47)
 Herzog, J. of W. 197, 343 (82)
 Heijermans, H. 186, 311 (170)
 Heymans, G. 81, 94, 297 (52)
 Hildebrand, G. 168, 332 (156)
 Hildenbrandt, K. 160, 327 (116), 328 (124)
 Hilferding, R. 114-116, 118, 120, 123, 124, 135, 140, 155, 315 (7), 317 (24), 318 (33)
 Hoch, G. 131, 321 (62), 330 (135)
 Hodgson, J.F. 343 (82)
 Hoejenbos, L. 301 (85)
 Hols, P. 300-301 (79)
 Holst, Jet, zie Roland Holst-van der Schalk, H.
 Hölz, M. 203, 341 (66)
 Holzmeier, J.A.W. 149, 325 (97)
 Hoorn, P. van 343 (84)
 Horner, K. (pseud. van A. Pannekoek) 53, 192, 205, 336 (16), 340 (57), 341 (66), 342 (73), 345 (106)
 Houten, J.G. ten 65
 Houten-Pannekoek, A. ten 65, 147, 175, 184, 269
 Hugenholtz, F.W.N. 313 (187)
 Huizinga, J. 188, 339 (37)
Humanité, L' 308 (139), 338 (29)
 Huygens, Cornélie 94, 302 (94)
 Huysmans, K. 144, 324 (87), 324 (88), 330 (136)
 Ihlau, O. 62
 Institut für Praxis und Theorie des Rätekommunismus 350 (148)
 Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) 302 (86), 304 (113), 350 (149)
 Internationaal Socialistisch Bureau (Brussel) (ISB) 144, 145, 324 (87), 324 (88), 330 (136), 334 (170), 335 (6)
 Internationaal Verbond van Vakverenigingen (IVV) 300 (74)
International Socialist Review, The 97, 128, 197, 282 (9), 303 (99), 304 (105)
 Internationale, zie Internationale Arbeiders Associatie (Eerste Internationale); Tweede Internationale; Komintern
Internationale, De (Orgaan voor onafhankelijke socialistische arbeiderspolitiek) 337 (22)
Internationale, De (Orgaan van het Revolutionair Socialistisch Verbond) 185, 337 (22), 337 (24)
Internationale, Die (Zeitschrift für Praxis und Theorie des Marxismus) 196
 Internationale Arbeiders Associatie (IAA; Eerste Internationale) 36, 146, 147, 186, 297 (54), 303 (96), 308 (140), 325 (91)

- Internationale Kommunisten
 Deutschlands 284 (26), 326 (100), 341 (61 en 63), 342 (70)
- Internationale socialistische vrouwenbeweging 322 (68)
- Internationale Sozialistische Kommission (Zimmerwald) 328 (121)
- Internationale Beobachter 288 (11)
- Iskra 333 (164)
- Italiaanse Socialistische Partij (PSI) 305 (120)
- Jaeger, W. 271, 359 (115)
- Jansen, Jan zie J. Proost
- Jastrow, M. 156
- Jaurès, J. 102, 144, 308 (139), 308 (141), 338 (29)
- Jeans, J.H. 247, 355 (65)
- Jochade, H. 320 (42)
- Jogiches, L. (pseud. Tyschka of Tyszka) 166, 317 (24), 331 (151), 333 (168), 335 (9)
- Juchacz, Marie 307 (134)
- Julius, W.H. 251, 254, 255, 356 (75)
- Jung, Franz 345 (103)
- Junius, pseud. van Rosa Luxemburg *Justice* 306 (125)
- Kaiser, F. 229, 235, 351 (3)
- Kalsbeek, M. 295 (37)
- Kampf, Der* 328 (119), 337 (20)
- Kampffmeyer, P. 327 (109)
- Kampfruf, Der* 348 (128)
- Kant, I. 13, 76, 84, 115
- Kapp, W. 200, 329 (129), 344 (92)
- Kapteyn, J.C. 234-236, 239, 241-243, 247-249, 353 (30)
- Kautsky, Benedikt (Bendel) 119, 135, 317 (27)
- Kautsky, Felix 119, 135, 141, 317 (27)
- Kautsky, Johann 322 (73)
- Kautsky, Karl sr. 14-18, 21, 28, 31-34, 93, 100, 112-120, 123, 124, 126-130, 133-135, 140, 155, 162-165, 168, 169, 173, 183, 186, 187, 216, 239, 281 (25), 292 (16), 305 (122), 306 (123), 307 (130), 314 (1), 316 (11 en 14), 317 (26), 318 (30), 322 (73), 323 (79), 329 (130 en 131), 331 (145)
- Kautsky, Karl jr. 119, 135, 317 (27)
- Kautsky, Luise 119, 129, 133-135, 155, 281 (27), 316 (11 en 24), 329 (130)
- Kautsky-Jaich, M. 322 (73)
- Keil, W. 167, 327 (116)
- Keimling, A. 117, 317 (21)
- Kempfen, A.R. van 309 (153)
- Kepler, J. 240, 353 (39), 354 (40)
- Kerdijk, A. 310 (160)
- Kerenski, A. 44
- Kerr, Ch.H. 96, 97, 303 (99), 304 (105)
- Ketelaar, Th.M. 292 (14)
- Ketner, C.H. 81, 94, 292 (18), 297 (52), 302-303 (94)
- Kief, F. 350 (146)
- Kienle, H. 255, 358 (93)
- Kipp, J.B.A. 183, 336-337 (18)
- Kipp-Nassau Noordewier, E. 336-337 (18)
- Klasbatalo* 288 (11)
- Klemann (Leipzig) 114
- Kloosterman, J. 289 (26)
- Klüber, H. von 254, 357 (86)
- Knappert, Emilie C. 104, 309 (154)
- Knief, J. (pseud.: Gerhard, Dr. Jürgen Brand, P. Unruh) 149-150, 176, 179, 182, 193, 194, 326 (100), 335 (2), 341 (61 en 63)
- Knuttel, J.A.N. (pseud.: Van Schie) 112, 184, 201, 292 (18), 314 (190)
- Koelbloed, D. 226, 249, 251, 252, 266-268, 356 (71)
- Kohnstamm, Ph.A. 187
- Kölnische Zeitung, Die* 281 (27)
- Kolthek, H. 339 (43)
- Koltsjak, A. 200, 344 (95)
- Komintern 19, 48, 51-53, 55-58, 63, 198, 200-206, 210, 317 (18), 338 (30), 340 (50 en 51), 342 (76), 343 (78), 344 (87 en 89), 345 (102 en 103), 346 (107, 108, 112 en 115), 347 (117, 118 en 122), 348 (128), 350 (147)
- Kommunismus* (Wenen) 53, 202, 205, 345-346 (106)
- Kommunistische Arbeider, De* KAPN) 287 (10), 350 (146)
- Kommunistische Arbeiders-Partij Nederland/Holland (KAPN/H) 59, 60, 207, 209, 211, 339 (46), 350 (146)
- Kommunistische Arbeiter-Internationale (KAI) 348 (128)
- Kommunistische Arbeiterpartei Deutschlands (KAPD) 54, 55, 57, 59, 60-63, 65, 200-210, 213, 289 (12), 341 (67), 342 (67), 344 (91 en 96), 345 (103), 346 (112), 347 (117 en 122), 348 (128), 350 (147)
- Kommunistische Arbeiter-Union (KAU) 63
- Kommunistische Arbeiter-Zeitung* (Berlijn) 206, 211, 344 (96), 348 (128), 349 (136)
- Kommunistische Arbeiter-Zeitung* (Hamburg) 195, 341 (67), 344 (96)
- Kommunistische Arbeiter-Zeitung* (Essen) 211, 349 (136)
- Kommunistische Partei Deutschlands (Spartakusbund) (KPD (S)) 49, 50, 55, 192, 193, 194-197, 200, 202, 284 (26), 289 (12), 318 (35 en 36), 322 (68), 323 (76), 326 (100), 327 (115), 328 (120), 332 (151), 336 (11 en 15), 341 (63 en 67), 342 (68 en 70), 344 (90 en 91), 346 (108 en 109), 347 (117), 349 (140 en 143)
- Königsberger Volkszeitung* 319 (38), 323 (74)
- Kopff, A.A. 255, 357 (91)
- Korper, A. (Bram) 211, 349 (135)
- Korsch, K. 213, 349 (143)
- Korteweg, D.J. 246, 355 (59)
- Kouw, C.H. 83-85, 299 (64)
- Krabbe, H. 192, 341 (58)
- Krauss, E. 178
- Kreuzzeitungspartei 296 (43)
- Kristene Volkspartij zie Vlaamse Kristene Volkspartij
- Kroniek, De* 13, 22, 75, 78, 82, 84, 293 (23, 24 en 27), 299 (66), 305 (116)
- Kruyt, J.W. 185
- Kugler S.J., F.X. 240, 353 (36)
- Kun, Bela 194, 245-246, 341 (64), 346 (107)
- Kuyper, A. 23, 78, 79, 88, 92-93, 103-104, 106-107, 164, 238, 296 (41), 300 (77), 306 (126), 310 (164), 311 (169)
- Lafargue, P. 308 (143)
- Landauer, G. 341 (65)
- Landsberg, O. 191
- Langeraad, K.A. van (pseud.: Opmerker) 111, 205, 314 (189), 346 (115), 347 (25)
- Lankhout, Tiny 200
- Lassalle, F. 71, 158, 291 (4), 330 (133 en 134)
- Laufenberg, H. 195, 341-342 (67)
- Laufkötter, F. 161, 329 (126)
- Ledebour, G. 120, 121, 123, 137, 168, 182, 185, 318 (30), 332 (154)
- Ledebour, Minna 120, 121, 123, 137
- Legien, C. 161, 186, 304 (107), 328-329 (125), 329 (127 en 128)
- Lehrerverein (Bremen) 174
- Leidse Bestuurdersbond 81, 86, 88, 89, 297 (53), 299-300 (72)
- Leipziger Volkszeitung* 100, 101, 109, 113, 114, 117, 118, 120, 121, 124, 128, 166, 174, 303 (102), 316 (12 en 18), 319 (38), 322 (72), 349 (144)
- Lenau, N. 149, 326 (99)
- Lenin, W.I. 41, 43, 45, 48, 49, 52-54, 57, 185, 186, 196, 200-204, 210, 213, 217, 245, 316 (18), 333 (164), 338 (27, 29 en 30), 340 (51), 344 (87), 345 (97 en 103), 348 (131)
- Lensch, P. 114, 134, 152, 168, 183, 316 (12), 326 (108)
- Leuven, W.A. van 345 (102)
- Leven, Het* 198
- Levi, P. 50, 195, 197, 199, 200, 342 (70), 344 (90), 346 (108)
- Levita, A.S. de 109, 313 (179)
- Lewin, A. 214
- Lewitin, Manja 117, 137, 138
- Lewitin, S. 117, 137, 138, 317 (20)
- Liberaal Kiesverenigingen (Leiden) 11, 72, 291 (9), 293 (19), 309 (153)

- Lichtstrahlen* 182, 183, 323 (74), 336 (17)
- Lick Sterrenwacht, zie: Sterrenwacht te Mount Hamilton
- Liebknicht, K. 141, 163-165, 168, 171, 172, 181, 182, 186, 191, 193, 317 (24), 319 (41), 323 (80), 330 (137 en 138), 331 (148), 332 (154), 335 (9), 336 (11 en 13), 341 (62)
- Liebknicht, W. 308 (140), 323 (80)
- Lieme, N. de 91, 302 (86)
- Living Marxism* (Chicago) 216, 350 (152)
- Loke, C.F. 98, 305 (116)
- Loo, van (pseud. van A. Pannekoek) 184, 283 (29)
- Loopuit, J. 109, 312 (178)
- Looy, S.L. van 240
- Lorentz, H.A. 76, 247-248, 294 (32), 355 (63)
- Lotsy, J.P. 187
- Ludendorff, F.W. 254, 255, 357 (87)
- Luisse, koningin van Pruisen 175, 334 (177)
- Luitjes, T. 311 (167)
- Lukács, G. 345-346 (106)
- Luteraan, B. 190, 197, 337 (24), 339 (46 en 47), 350 (146)
- Luther, W. 232, 352 (12)
- Luxemburg, Rosa 17, 29-31, 49, 118, 124, 127, 134, 140, 141, 152, 162-164, 166, 168-171, 173, 182, 191-194, 216, 281 (25), 306 (122), 315 (10), 317 (24), 323 (80), 326 (108), 329 (130 en 131), 330 (135), 332 (151 en 160), 333 (168), 334 (172 en 174), 336 (11, 12 en 13), 340 (54), 341 (62), 342 (70)
- L.V. (pseud. van A. Pannekoek) 205, 347 (116)
- Maas, S.A. 313 (187)
- MacDonald Sterrenwacht, zie: Sterrenwacht te Mount Locke
- Mach, E. 217
- Machinistenbond, zie: Eendracht maakt macht
- Man, H. de 213, 214, 349 (144 en 145)
- Mannoury, G. 198, 210, 343 (85), 348 (131)
- Marks, H. 82, 105, 299 (63)
- Marx, K. 13, 15, 17, 20, 21, 53, 64, 71, 74-76, 84-86, 93, 94, 96, 97, 118, 124, 146, 147, 165, 169, 186, 214, 291 (5), 293 (22), 294 (30), 302 (86), 329 (126)
- Mather (geoloog) 271, 273
- Mattick, P. 216, 282 (14), 288 (11)
- Maurenbrecher, M. 113, 315 (3 en 5), 327 (109)
- Meester, Th.H. de 311 (166)
- Mehring, F. 17, 97, 100, 101, 109, 113-118, 120, 124, 127, 128, 135, 147, 169, 174, 303 (102), 314 (1), 316 (12)
- Melchers, G.W. 89, 295 (37), 300 (78), 300-301 (79), 314 (187)
- Melotte, P.J. 248, 356 (68)
- Mendels, M. 74, 88, 103, 105-107, 145, 293 (19), 310 (156 en 161), 310 (164), 313 (179), 324 (88)
- Mendelsohn, E. 254, 357 (84)
- Menzel, D.H. 268, 270, 271, 359 (109)
- Merges, A. 201, 345 (103)
- Merrheim, A. 185, 337 (24)
- Metaalbewerdersbond 81
- Millerand, A.E. 102, 308 (141 en 142)
- Minnaert, M.G.J. 223, 252, 255, 257, 264, 269, 356 (78)
- Mitteilungen der VAP* 232, 234
- Mitteldeutsche Sonntagszeitung* 330 (140)
- Mol (fysicus) 255
- Molkenbuhr, H. 162, 330 (134)
- Monatte, P. 182, 336 (10)
- Montesquieu, Ch. de 123
- Monthly Notices* 243, 248, 264, 265
- Morgan, W.W. 223
- Morgenrood* 351 (2)
- Motteler, J. 124, 318 (34)
- Mount Palomar Sterrenwacht, zie: Sterrenwacht, Mount Palomar
- Mount Wilson Sterrenwacht, zie: Sterrenwacht te Pasadena
- Mühsam, E. 194, 341 (65)
- Müller (sterrenkundige te Potsdam) 254
- Münch, W. 242, 255, 357 (89)
- Münzenberg, W. 343 (82)
- Murphy, J.T. 343 (82)
- Napoleon I 161, 175, 334 (176 en 177)
- Napoleon III 334 (176)
- Nassau Noordewier, H., zie: Noordewier, H.
- Nassau Noordewier, H.J. 240, 241, 336-337 (18), 354 (46)
- Nassau Noordewier-Helder, A. 115, 183, 336-337 (18)
- Nassau Noordewier-Reddingius, A., zie: Noordewier-Reddingius, A.
- Nationaal Arbeids Secretariaat (NAS) 180
- Nationale Federatie van Transportarbeiders betrokken bij het vervoer van goederen en personen te water en te land 22-23
- Natuur* 230, 351 (5)
- Nautical Almanac* 359 (110)
- Nederlandsch Verbond van Vakverenigingen (NVV) 109, 297 (49), 300 (74), 312 (176 en 177), 337 (21), 339 (46)
- Nederlandsche Vereeniging tot afschaffing van alcoholische dranken 299 (64), 314 (191)
- Nederlandsche Vereeniging van spoor- en tramwegpersoneel 87, 91, 300 (74 en 75), 301 (85)
- Nederlandsche Vereeniging van spoorwegambtenaren 300 (74 en 75)
- Nederlandsche Zionistenbond 302 (86)
- Nederlandse Astronomenclub 273
- Nederlandse Grofmederij (Leiden) 81, 297-298 (55)
- Nederlandse Weer- en Sterrenkundige Vereniging 352 (9), 356 (70)
- Neue Gesellschaft* 315 (5)
- Neue Preussische (Kreuz)Zeitung* 78, 296 (43)
- Neue Rheinische Zeitung* 291 (4 en 5)
- Neue Zeit, Die* (NZ) 17, 18, 28, 32, 37, 40, 74, 96, 100, 118, 124, 128-130, 132, 162, 164-166, 169, 278 (24), 292 (16 en 17), 303 (102), 305 (122), 307 (130), 314 (1), 315 (7), 317 (21, 22, 23 en 26), 318 (30), 326 (107), 331 (145), 333 (160)
- Newton, I. 240, 354 (40)
- Nieuwe Amsterdammer, De* (= 'Mosgroene' van H.P.L. Wiessing) 184, 283 (29), 293 (23), 337 (19)
- Nieuwe Gids, De* 293 (22)
- Nieuwe Rotterdamsche Courant* 138, 183, 193
- Nieuwe Tijd, De* 13, 22, 39, 40, 43-45, 53-56, 59, 68, 74-78, 89, 90, 93, 94, 100, 103, 107, 108, 111, 144, 180, 181, 184, 186, 187, 190-192, 195-197, 200-209, 292 (15), 293 (22 en 25), 295 (40), 296 (46), 301 (82), 305 (114), 314 (189), 337 (25), 341 (66), 343 (83), 347 (118, 122 en 124), 348 (126)
- Nieuwe Tijd-groep 15, 24, 107, 108, 110, 142, 277 (12), 294 (30), 311 (168), 312 (172), 313 (181 en 182)
- Nieuws van den Dag* 352 (9)
- Noordewier, H. 183
- Noordewier-Reddingius, A. 138, 323 (75)
- Nort, I.H. 248
- Noske, G. 344 (92)
- Nosovskij 343 (78 en 82)
- Nottebohm 335 (3)
- Nijland, A.A. 232, 254, 352 (17)
- The Observatory* 223, 252
- Ochs 138
- Oertzen, P. von 37
- Onafhankelijke Socialistische Partij (OSP) 293 (22)
- Oort, J.H. 269, 359 (112)
- Oosterbaan, W. 78, 82, 93, 296 (42)
- Opmerker (ps.), zie: K.A. van Lange-raad
- Oppolzer, E. von 232, 352 (21)
- Opwaarts* 314 (191)
- Orgaan, Het* (Ned. Ver. van spoor- en tramwegpersoneel) 300 (75)

Osthoff, H. 231, 352 (11)
 Oudegeest, J. 87, 91, 108-109, 300 (74-76), 301 (85)
 Overstraeten, W. van 343 (82)
 Owen, R. 98, 123, 304 (108)
 Pahlen, E. von der 254-255, 357 (85)
 Pankhurst, Margaret (moet zijn: Emmeline) 198
 Pankhurst, Sylvia 197, 198, 343 (81 en 82)
 Pannekoek, Anton, pseudoniemen: P. Aartsz, J. Braak, J. Harper, K. Horner, L.V., Van Loo
 Pannekoek, A. (Anneke) (dochter) zie Houten-Pannekoek, A. ten
 Pannekoek, A.J. (Ton, Tonneke (zoon)) 14, 115, 120, 121, 135, 137, 156, 159, 175, 184, 229
 Pannekoek, F.A. (broer) 11, 12, 71, 291 (3)
 Pannekoek, G. (zuster) zie Brauns-Pannekoek, G.
 Pannekoek, J. (vader) 11, 73, 230, 292 (11)
 Pannekoek, J.H. (zuster) 11, 291 (3)
 Pannekoek-Beins, W.D. (moeder) 73, 240, 292 (11)
 Pannekoek-Nassau Noordewier, Anna (echtgenote) 18, 94, 96, 115, 117, 120, 121, 123, 127, 134, 137-140, 145-148, 150, 159, 175, 184, 211, 240, 269, 271, 302 (91), 314 (1), 323 (75), 353 (37)
 Parti Ouvrier Français 308 (143)
 Parti Socialiste Unifié 308 (139)
 Partijschool van de SPD (Berlijn) 15, 21, 27, 59, 112, 113, 115, 118, 119, 123, 130, 135, 146, 158, 163, 239, 303 (102), 307 (134), 317 (23-25), 318 (35)
 Partijschool te Bremen 139, 158
 Parvus, 171, 333 (165)
 Paulsen, F. 76
 Pearce, J.A. 97, 258, 260, 304 (106), 358 (99)
 Pekelharing, B.H. 305 (117 en 118)
 Penzias, A. 129
 Perstmateriaal van groepen van In-

ternationale Communisten

(PIC) 19, 20, 215, 287-288 (11), 350 (146 en 149)
 Petter, F.H. 87, 300 (76)
 Pfannkuch, W. 162, 330 (133)
 Pfemfert, F. 210, 348 (130)
 Pieck, W. 124, 139, 147, 185, 318 (35), 325 (96), 337 (20)
 Pierson, N.G. 71, 98, 291 (2), 305 (119)
 Plaskett, H.H. 257, 358 (98)
 Plaskett, J.S. 225, 252, 257-261, 264, 356 (80)
 Plassmann, J. 231, 351-352 (8)
 Plate, L. 130, 321 (54 en 55)
 Platten, F. 186, 338 (27)
 Plechanow, G.V. 186, 333 (165), 338 (29)
 Pobjedonostzeff, K.P. 78, 296 (44)
 Pogány, J. 346 (107)
 Pöhlant, R. 149, 159
 Polak, H. 80, 109, 297 (49), 300 (74)
 Polytechnische school, Delft 351 (6), 358 (96)
 Poolse Sociaal-democratische Partij, zie: Sociaal-Democratische Partij van Polen
 Popular Astronomy 220, 234, 353 (29)
 Posthumus, N.W. 98, 215, 216, 304 (113), 350 (149)
 Posthumus Meyjes, R. 233, 353 (26)
 Profintern 348 (128)
 Proletariër (KAPD) 31, 201, 209, 210, 213, 316 (15), 344 (96), 348 (128 en 129), 349 (141)
 Proletenstemmen 19, 287-288 (11)
 Proost, J. (pseud.: Jan Jansen) 199, 344 (89), 345 (102)
 Ptolemaeus, Cl. 233, 353 (28)
 Pijnappel, P.A. 98, 103, 304 (110)
 Radek, K. (pseud.: Struthahn) 16, 41, 50, 52, 53, 55, 116, 166-172, 176, 180, 182, 185, 186, 193, 195, 196, 199, 200, 201, 204, 208, 285 (29), 316 (18), 331 (149), 332 (153 en 154), 333 (161 en 168), 334 (169 en 170), 337 (24), 342 (71 en 72), 344 (88), 345 (103), 346 (107)

Radencommunisme 19, 288 (11)
 Radikale Bond 292 (14)
 Rasch, F. 346 (112)
 Rätekorrespondenz 216, 288 (11), 350 (153)
 Ravesteyn, W. van 41, 42, 52, 98, 111, 143, 145, 183, 186, 187, 189, 192, 196, 197, 201, 207, 292 (18), 305 (114), 319 (38), 335 (3), 339 (43), 343 (77), 347 (118, 122, 124 en 125)
 Recht voor Allen 292 (12), 351 (2)
 Reesinck, J.J.M. 252, 253, 357 (82)
 Renaudel, P. 186, 338 (29)
 Renner, K. 116, 154, 316 (16)
 Rens, J. 214, 349 (145)
 Reuke der Liefde, De 111, 313 (183)
 Reus, H. 251
 Reussische Tribune 319 (38)
 Revolutionair-Socialistische Arbeiderspartij (RSAP) 288 (11)
 Revolutionair Socialistische Clubs 337 (22)
 Revolutionair-Socialistische Partij (RSP) 213, 349 (139)
 Revolutionair-Socialistische Studentenbond 343 (84)
 Revolutionair-Socialistisch Verbond/Vereeniging (RSV) 42, 185, 295 (40), 314 (191), 397 (22 en 24 en 25)
 Richter, E. 71, 291 (6)
 Ristenpart, F.W. 232, 352 (18)
 Rode Hulp 316 (10)
 Rogge, J. 207
 Roland Holst, R.N. 82, 298 (59)
 Roland Holst-van der Schalk, Henriëtte, 24, 25, 41, 42, 54, 56, 59, 78, 90, 100, 108, 110, 117, 126, 127, 131, 137, 138, 143-145, 185, 186, 188-190, 192, 196, 197, 201, 202, 205-210, 245, 284 (16), 286 (55), 295 (40), 301 (81 en 82), 302 (88), 311 (170), 312 (171 en 172), 313 (182), 316 (15), 319 (41), 324 (84), 337 (21, 22, 24 en 25), 338 (26 en 31), 340 (48 en 55), 343 (79), 347 (117, 120, 124 en 125), 348 (129 en 131), 349 (132)
 Rosenfeld, K. 114, 315-316 (10)
 Ross, F. 268-269, 359 (110)
 Rossi, A. 349-350 (145)
 Rote Fahne, Die (KPD (S)) 191, 340 (53)
 Rote Kämpfergruppe 214, 288 (11)
 Rousseau, J.J. 123
 Royal Astronomical Society 219
 Royal Observatory, zie: Sterrenwacht te Greenwich
 Rubel, M. 17
 Rudolph, A. 131, 321 (59)
 Rudolph, R.J.W. 86, 299 (70)
 Rudolph, Frau 131
 Rühle, O. 61, 201, 209-210, 345 (103), 348 (128)
 Russell, H.N. 251, 269, 356 (77)
 Russische Sociaal-democratische Arbeiderspartij (RSDAP) (b) 284 (5), 338 (29 en 30)
 Rutgers, S.J. 196, 197, 199, 201, 342 (76), 345 (97)
 Rutgers-Mees, B. 197
 Ruys de Beerenbrouck, Ch.J.M. 192, 194, 245
 Rijksuniversiteit Leiden 187, 194, 351 (3 en 6)
 Rijn, van (pseud.) 184
 Rijnbach, A. van 184
 Sächsisches Volksblatt 319 (38)
 Saha, Megh Nad 219, 224, 251, 356 (76)
 Saks, J., zie P. Wiedijk
 Samson, I.I. 86, 89, 299-300 (72), 300-301 (79)
 Sande Bakhuyzen, E.F. van de 72, 181, 230, 236, 238, 239, 243, 291 (10), 351 (5)
 Sande Bakhuyzen, H.G. van de 92, 93, 230, 235-239, 351 (6)
 Sannes, G.W. 103, 309 (149)
 Savornin Lohman, A.F. de 146
 Say, J.B. 71
 Schaaf, Nine van der 120, 318 (31)
 Schaper, J.H.A. 107, 190, 311 (167), 312 (171), 323 (82), 339-340 (48)
 Scheidemann, Ph. 164, 172, 173, 191, 193, 330 (140), 334 (172)
 Schepperle (Göppingen) 167, 332 (154)
 Schie, van, zie J.A.N. Knuttel

- Schildersgezellenbond 312 (177)
Schleswig Holsteiner Volkszeitung 319 (38)
 Schmalfeldt, J.H. 160, 328 (123)
 Schmidt, F.U. 313 (187)
 Schomburg, Fräulein (hoofd school in Bremen) 175
 Schönfeld, Ed. 231, 352 (10)
 Schröder, K. 203, 209, 345 (105), 346 (112), 348 (128)
 Schrödinger, E. 255, 357 (92)
 Schulz, Gertrud, 135, 137
 Schulz, H. 101-102, 112, 114, 115, 117, 119, 120, 124, 133, 135, 137-139, 149, 307 (134), 326 (108)
Schwäbische Tagwacht, Der 319 (38), 322 (65), 327 (116), 328 (124)
 Schwarzschild, K. 241, 242, 254, 354 (48)
 Seeckt, generaal von 285 (29)
 Seeliger, H. von 222, 232-233, 352 (24)
 Serwy, V. 324 (87)
 Shapley, H. 267-270, 359 (107)
 Simmel, G. 130
 Simons, A.M. 304 (105)
 Singer, P. 326 (105), 334 (171)
 Sitter, W. de 187, 192, 194, 232, 239, 241, 243, 245-248, 352 (15)
Sky and Telescope 228
 Smit, J.M. 11, 229, 351 (2)
 Snijdelaar, G. 300-301 (79)
Sociaal Weekblad, Het 293 (27)
 Sociaal-Democratische Arbeiders Partij (SDAP) 11, 13, 22-26, 41, 73, 74, 78-82, 85, 88, 89, 91, 102, 103, 106, 108-112, 142-144, 185, 186, 189, 190, 206, 213, 238, 279, 291 (7), 292 (13, 15 en 18), 293 (19, 21, 22, 23 en 25), 294 (30), 295 (36, 37 en 40), 296 (47), 297 (49 en 50), 298 (56 en 57), 299 (62), 300 (74), 301 (85), 304 (110 en 112), 305 (114 en 118), 308 (138 en 144), 309 (149, 150 en 151), 310 (163), 311 (167 en 169), 312 (171, 177 en 178), 313 (179 en 184), 314 (189, 190 en 191), 323 (82), 324 (88 en 93), 337 (21 en 25), 339 (46), 342 (76), 343 (86), 345 (99), 347 (120)
 SDAP Amsterdam; federatie en afdelingen 77, 111, 295 (38), 297 (51), 304 (111), 305 (117), 313 (184)
 SDAP Delft 305 (117)
 SDAP Dordrecht 299 (62)
 SDAP Leiden 11, 13, 22, 77, 81, 83, 86, 94, 104, 105, 111, 292 (18), 295 (37), 296 (48), 297 (51 en 53), 298 (58), 308 (144), 309 (150), 310 (156 en 161), 314 (190)
 SDAP Middelburg 298 (56)
 Sociaal-Democratische Bond (SDB) 292 (12, 13 en 15), 293 (22 en 25), 295 (36), 297 (49), 311 (167), 312 (178), 313 (179)
 Sociaal-Democratische Partij (SDP) 41-43, 112, 144, 145, 180, 185, 188, 189, 293 (19 en 25), 294 (30), 295 (40), 304 (111), 305 (114), 313 (179 en 184), 314 (189, 190 en 191), 324 (85 en 88), 337 (22 en 25), 339 (40 en 46), 340 (48), 342 (76), 343 (77 en 85), 345 (99), 347 (122)
 Sociaal-democratische partij van Duitsland zie: Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD)
 Sociaal-democratische partij van Italië 305 (120)
 Sociaal-democratische partij van Letland 340 (51)
 Sociaal-democratische partij van Oostenrijk 328 (119)
 Sociaal-democratische partij van Polen (en Litauen) 166, 170, 316 (18), 317 (24), 332 (151), 333 (168), 334 (169), 337 (24)
 Sociaal-democratische partij van Rusland 338 (29 en 30)
 Sociaal-democratische partij van Zwitserland 328 (121), 338 (27)
 Sociaal Democratische Studieclub (SDSC) 305 (117)
 Sociaal Democratische Vereeniging (SDV), Amsterdam 312 (178), 313 (179)
 Social Democratic Federation 306 (125)
Socialist, De 311 (167)
 Socialist Labor Party (VS) 343 (78)
 Socialist League 306 (125)
 Socialist Party (VS) 303 (98)
 Socialistisch Leesgezelschap (SL) 98, 100, 103, 109, 111, 304 (109)
 Socialistische Arbeiders Internationale (SAI) 328 (119)
Socialistische Gids, De 186, 297 (52), 304 (112), 337 (25)
 Socialistische Partij 189, 339 (43)
 Socialistisch Studentenverbond van België 349 (145)
 Sonnemann, E. 149, 184, 325 (98)
 Sorge, F.A. 96, 303 (96)
Sozialdemokrat, Der 307 (130), 318 (34)
 Social-Demokratische Arbeiterpartei (opgericht in 1869) 291 (4)
 Sozialdemokratische Landesorganisation Hamburg 29
 Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD) 17, 27, 28, 36, 47, 55, 112-142, 147-187, 206, 277 (15), 304 (107), 306 (122 en 124), 307 (130 en 136), 308 (140), 315 (3, 5, 7, 8, 9 en 10), 316 (10, 12 en 18), 317 (23, 24 en 26), 318 (29, 30, 35 en 36), 319 (41), 321 (58, 59, 61 en 62), 322 (63, 65, 69 en 70), 323 (76 en 80), 325 (96, 97 en 98), 326 (100, 103, 105 en 106), 327 (115), 328 (120 en 123), 329 (127), 330 (133, 134, 136 en 140), 331 (145), 332 (154 en 156), 333 (165), 334 (169 en 174), 336 (14 en 15), 342 (70), 350 (147)
 Sozialdemokratischer Verein (Bremen) 176, 179, 334 (179)
 Sozialistische Arbeiterpartei (SAP) 316 (10)
Sozialistische Monatshefte 100, 101, 113, 118, 129, 302 (89), 306 (124), 307 (130 en 131), 317 (22)
 Spartacus 60, 66, 287 (11), 322 (68)
Spartacus, weekblad van de Communistenbond 66, 288 (11)
Spartakus, Organ des Spartakusbundes 213, 349 (142)
Spartakusbriefe 182, 335 (9), 336 (13)
 Spartakusbund 350 (147)
 Spartakusbund, zie verder: Kommunistische Partei Deutschlands (Spartakusbund)
 Spinoza, B. de 76, 294 (30)
 Spoorwegorganisaties, Federatie van 300 (76)
 Stadthagen, A. 114, 315 (8)
 Stahlhelm 255, 357 (90)
 Stalin, J.V. 210, 213
 Stanislas 332 (153)
 Stebbins (astronoom) 221
 Stellwagen, A.W. 292 (18)
 Stem des Volks, De 313 (179)
 Sterrenkundig Instituut van de Universiteit van Amsterdam 59, 208, 222, 223, 226, 228, 248, 249, 252, 253, 261, 266, 271, 273, 277 (4), 356 (71)
 Sterrenkundig Laboratorium te Groningen 353 (30)
 Sterrenwacht te Bamberg 352 (22)
 Sterrenwacht te Berlijn (Neubabelsberg) 242, 351 (8)
 Sterrenwacht te Bonn 351 (4), 352 (10)
 Sterrenwacht, Harvard College -, te Cambridge (Massachusetts) 251, 268, 269, 359 (107)
 Sterrenwacht te Düsseldorf 232, 352 (12)
 Sterrenwacht te Göttingen 354 (49), 358 (93 en 94)
 Sterrenwacht te Greenwich, Engeland, (Royal Observatory) 356 (68)
 Sterrenwacht van Baden te Heidelberg (Königsstuhl) 249, 267, 357 (91), 358 (93)
 Sterrenwacht te Jena 333 (163)
 Sterrenwacht te Kaapstad 235, 353 (32)
 Sterrenwacht te Leiden 11, 59, 71, 83, 92, 112, 115, 124, 181, 192, 194, 221, 230, 235-238, 242, 245, 256, 291 (10), 299 (64 en 65), 351 (3, 5 en 6), 352 (15), 354 (47), 359 (112)

- Sterrenwacht, Bosscha —, te Lembang (Indonesië) 212, 256, 257, 349 (137), 357 (81), 358 (94 en 96)
- Sterrenwacht te Lund 352 (20)
- Sterrenwacht, Lick —, van de Universiteit van Californië, Mount Hamilton 252, 264, 268, 269, 356 (79), 358 (99), 359 (109)
- Sterrenwacht, W.J. MacDonald —, Mount Locke (Texas) 358 (105)
- Sterrenwacht, Mount Palomar —, (Californië) 359 (108)
- Sterrenwacht te München 352 (24)
- Sterrenwacht te Münster 351 (8)
- Sterrenwacht, Mount Wilson —, te Pasadena (Californië) 259, 264, 269, 356 (77), 359 (107 en 108)
- Sterrenwacht te Potsdam (Astrophysikalisches Observatorium) 241, 242, 254, 354 (48), 357 (85), 86, 87 en 88), 358 (93)
- Sterrenwacht te Princeton (New Jersey) 356 (77)
- Sterrenwacht te Straatsburg 352 (22)
- Sterrenwacht, Steward —, Tucson (Arizona) 359 (113)
- Sterrenwacht te Utrecht 273, 356 (78)
- Sterrenwacht te Victoria, Canada, (Dominion — later: Federal-Astrophysical Observatory) 97, 252, 257-260, 267, 268, 304 (106), 356 (80), 358 (98 en 99)
- Sterrenwacht, Yerkes —, van de Universiteit van Chicago, Williams Bay (Wisconsin) 264, 268, 269, 358 (105), 359 (110 en 111)
- Stoop, Th. 82, 298 (59), 299 (62), 301 (85)
- Strasser, J. 154
- Strömgren, S.E. 232, 352 (20)
- Struthahn, A. zie K. Radek
- Struve, O. 265, 268, 269, 358 (105)
- Studentenvereniging voor Sociale Lezingen 304 (109), 305 (119)
- Stürgkh, K. von 40, 187, 328 (119)
- Sytsma, K.D. 105, 310 (155 en 160)
- Tak, P.L. 13, 22, 75, 84, 103, 104, 109, 142, 293 (23), 295 (37), 308 (144), 309 (146 en 150), 312 (171)
- Technische Hogeschool te Bandoeng 358 (96)
- Tempel, J. van den 109, 312 (177)
- Temps Nouveaux, Les* 336 (10)
- Textielarbeidersbond 81
- Thalheimer, A. 155, 167, 196, 327 (115), 332 (154), 343 (82)
- Thalheimer, Bertha 155, 327 (115)
- Thijssse, J.P. 149
- Timm, J.F.H. 133, 134, 322 (70)
- To Day* 306 (125)
- Tobias (musicus uit Estland) 138
- Transportarbeiders zie Nationale Federatie van Transportarbeiders etc.
- Traugott von Jagow, A. 140, 323 (78)
- Treub, M.W.F. 98, 116, 293-294 (27), 298 (61), 305 (115)
- Tribüne* (Erfurt) 319 (38)
- Tribune, De* (Amsterdam) 42, 111, 127, 142-145, 147, 188, 189, 191, 201, 304 (111), 305 (114), 313 (184 en 185), 320 (42), 323 (82), 324 (88), 325 (92), 339 (41 en 46), 346 (114)
- Troelstra, J. 76, 294 (34)
- Troelstra, P.J. 15, 22-25, 76-80, 86, 88-91, 93, 98, 102-104, 107-110, 112, 129, 130, 142-146, 189, 190, 279 (25), 280 (28), 292 (13), 294 (34), 295 (36, 37 en 38), 296 (45, 47 en 48), 301 (81), 302 (88), 308 (144), 309 (145, 146, 150 en 151), 311 (166, 167, 168 en 169), 312 (171, 172 en 173), 320 (52), 325 (91 en 92), 335 (6), 339-340 (48)
- Troelstra-Bokma de Boer, S. 79, 80, 313 (187)
- Trotsky, L.D. 45, 57, 171, 210, 213, 333 (164), 348 (131)
- Tugan-Baranovskij, M.J. 169, 332 (157)
- Tweede Internationale 36, 39, 50, 144, 145, 180, 198, 324 (87, 88 en 89), 328 (119), 335 (6)
- Typografenbond 301 (79)
- Tyschka, zie Jogiches, L.
- Unabhängige Sozialdemokratische Partei Deutschlands (USPD) 47, 55, 182, 185, 191, 202, 307 (136), 315 (7 en 10), 317 (23), 318 (30 en 36), 321 (61), 322 (62 en 68), 326 (105), 336 (14 en 15), 337 (23), 342 (70), 346 (108), 349 (143)
- Université Nouvelle (Brussel) 305 (121)
- Unruh, Peter, zie Knief, J.
- Unsöld, A. 265, 358 (104)
- Untermann, E. 96, 303 (98)
- Valewink, G.C.A. 248-249, 356 (70)
- Valkhoff, J. 197, 343 (84)
- Vandervelde, E. 100, 305 (121), 324 (88)
- Varga, E. 57
- Veegens, J.D. 311 (166)
- Verband ausländischer Arbeiter in der Schweiz 156
- Vereeniging van machinisten en leerling-machinisten, zie Eendracht maakt macht
- Vereeniging van werkgevers op scheepvaartgebied 23
- Verein Arbeiterpresse 139
- Vereinigde Kommunistische Partei Deutschlands (VKPD) 202, 203, 209, 346 (107 en 108), 348 (129)
- Vereinigung von Freunden der Astronomie und kosmischen Physik (VAP) 231, 232, 352 (14)
- Vereeniging voor weer- en sterrenkunde 248, 356 (70)
- Vermeylen, P. 249-350 (145)
- Verwey, A. 318 (31)
- Vie Ouvrière, La* 182, 336 (10)
- Visscher, J. (pseud.: J. Zanckel) 337 (22)
- Vlaamse Kristene Volkspartij 299 (69)
- Vliegen, W.H. 25, 145, 295 (37 en 39), 308 (144), 312 (171 en 172)
- Vlugt, W. van der 104-105, 309 (153), 310 (156)
- Voigt, J. 177, 334 (179)
- De Volharding (Coöperatie te Den Haag) 300 (72)
- Volk, Het* 23-25, 79, 81, 89-91, 103, 104, 106-109, 127, 144, 279 (18), 293 (19, 22 en 23), 295 (36), 296 (47 en 48), 297 (51), 298 (57), 308 (144), 309 (146 en 150), 310 (164), 311 (165), 312 (175), 324 (88), 325 (92)
- Volkers, L. 74, 293 (21)
- Volksblatt* (Halle) 319 (38)
- Volksbote* (Stettin) 319 (38)
- Volkseeuw, De* (België) 299 (68 en 69)
- Volksfreund* (Braunschweig) 319 (38), 327 (115)
- Volksfürsorge (Hamburg) 328 (124), 329 (125)
- Volkshaus (Jena) 170
- Volkshuis (Leiden) 84, 104, 309 (154)
- Volksrecht* 328 (119)
- Volkstimme* (Frankfort) 321 (62)
- Volkswille* (Hannover) 317 (23), 322 (65)
- Volkszeitung* (Berlijn) 318 (30)
- Volkszeitung, Die* (Düsseldorf) 341 (67)
- Volkszeitung* (Königsberg) 319 (38), 323 (74)
- Voorpost, De* (Zaanstreek) 293 (19)
- Vooruit (coöperatie, Leiden) 82, 298 (58), 299 (63)
- Vooruit (Den Haag) 314 (187)
- Voorwaarts (Rotterdam) 305 (114)
- Vorbote, Der* (Internationale Marxistische Rundschau) 186, 338 (26)
- Vorbote, Der* (Genève) 186, 338 (26)
- Vorwärts* (Berlijn) 28, 96, 109, 113, 115, 119, 120, 124, 135, 142, 145, 169, 315 (7 en 8), 317 (26), 318 (30), 322 (72)
- Voûte, J.G.E.G. 212, 256, 257, 267, 349 (137)
- Vrije Socialist, De* 292 (12), 293 (20)
- Vrije socialisten 23, 88, 293 (20)

- Vrijzinnig Democratische Bond
103-106, 309 (148), 310 (155)
- Vrijzinnig Democratische Kies-
vereniging 73, 292 (14), 310
(160)
- Wachter, De 311 (167)
- Waerden, Th. van der 98, 103,
109, 305 (117)
- Wahre Jacob, Der 292 (17)
- Walraven, Th. 266, 267, 359
(106)
- Wasmann S.J., E. 130, 321 (53)
- Wedekind 159
- Weeder 236
- Weekblad, *Het* (bijblad van *Het
Volk*) 144, 185, 293 (22),
309 (149), 324 (84), 347 (120)
- Wekker, De (Alkmaar, Haarlem,
Leiden) 111, 313 (187)
- Wellmann, J. 147, 153, 160, 176,
325 (96), 326 (108)
- Wende, Die 320 (51)
- Wereldkroniek, De 198
- West-Europeesch Bureau (Amster-
dam) 52, 196, 197, 199, 200,
342 (76), 343 (78 en 87), 344
(88 en 91)
- West-Europeesch Sekretariaat (Ber-
lijn) 199, 344 (88)
- Westmeyer, J.F. 132, 133, 154, 155,
168, 182, 322 (65), 332 (154)
- Wibaut, F.M. 82, 108, 142-144,
186, 198, 298 (56 en 57), 324
(84), 343 (86), 347 (120)
- Wiedijk, P. (pseud.: J. Saks) 13,
75, 82, 108, 109, 186, 293
(24, 25 en 27), 298 (61), 311
(170)
- Wiessing, H.P.L. 184, 337 (19)
- Wilhelm II, Keizer van Duitsland
183
- Williams (astronoom) 266
- Willis, F. 343 (82)
- Wilterdink, J.H. 83, 235, 236,
238, 256, 299 (65)
- Windelband, W. 76
- Winnig, A. 161, 162, 329 (129)
- Wit, Augusta de 197, 282 (5), 343
(83)
- Wolda, W. 185, 337 (22)
- Wolf, M.F.J.C. 232, 249, 251, 352
(23)
- Wolff, S. de 313 (183)
- Wolffheim, F. 195, 341-342 (67)
- Women's Dreadnought, *The* 343
(81)
- Workers Dreadnought, *The* 197,
343 (81)
- Workers Socialist Federation 343
(81)
- Wrangel, P.N. 200, 204, 344 (95)
- Wright, W.H. 252, 356 (79)
- Wundt, W. 137
- Wurm, E. 118, 128, 135, 317 (23)
- Wijhe, M.C. van 112, 185, 314 (191)
- Wijnkoop, D.J. 42, 52, 98, 103,
107, 109, 111, 142-145, 189-
191, 196-198, 204, 207, 304
(111), 324 (88), 339 (43), 340
(50), 343 (77), 345 (102)
- Yerkes Sterrenwacht, zie: Sterren-
wacht te Williams Bay
- Zeiss, Carl 170
- Zeitungskorrespondenz 126, 128,
133, 138-140, 148, 151, 153,
174, 178, 179, 319 (37 en 38),
333 (165)
- Zetkin, O. 322 (68)
- Zetkin-Eissner, Clara 133, 135,
182, 198, 307 (134), 322 (68),
330 (135), 343 (83 en 86), 344
(91)
- Zimmerman, A.R. 190
- Zimmerwalder Bewegung 41, 185,
186, 328 (121), 342 (70)
- Zinoviev, G. Je. 185, 202, 338 (30),
346 (107 en 108)
- Zola, E. 308 (142)
- Zutphen, Van (astronoom) 252,
268
- Zwaag, G.L. van der 310 (163)
- Zweep, *De* 300 (72)
- Zwiers, H.J. 239, 353 (35)